

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

2020 рік

№ 01(342)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

Переможцями традиційної щорічної Відзнаки імені Олесея Гончара на сторінках журналу «Бористен» у 2019 році визнані видатні та цікаві особистості. Деталі у цьому номері.

“У всіх народів мова – це засіб спілкування, у нас це – фактор відчуження. Не інтелектуальне надбання століть, не код порозуміння, не першоелемент літератури, а з важкої руки Імперії ще й досі для багатьох – це ознака націоналізму, сепаратизму, причина конфліктів і моральних травм. Людина розмовляє рідною мовою, а на неї озирються...”

“Нації вмирають не від інфаркту, спочатку в них відбирають мову”
Ліна Костенко

«Бористен (Борисфен)» – незалежний і недержавний український науково-популярний щомісячник, який висвітлює наукові, культурні, соціальні, історичні події. Видавцем і засновником часопису є Дніпровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», голова правління письменник і видавець Фідель Сухоніс. Видавець: Дніпровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», Дніпровський Національний Університет імені О.Гончара

Серія КВ, реєстр. номер 16084-4556 ПР. Рік видання двадцять перший. Постановою президії ВАК України від 9 квітня 2008 року за № 1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватись основні результати дисертаційних робіт з історії, філології, політичних наук, мистецтва та культурології.

Редакція не завжди поділяє думку авторів і не несе відповідальності за недостовірність опублікованих даних. Редакція не несе відповідальності перед авторами і/або третіми особами і організаціями за можливу шкоду, нанесену публікацією статті. Редакція має право скоротити матеріал без згоди автора. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторами.

Адреса журналу «Бористен»: Адреса редакції а/с № 791, 49008 м. Дніпро, Україна
Телефон: (050) 340 - 28 - 27
e-mail: fidelsukhonis@gmail.com

Представництва редакції:

- У Києві:** Олег Чорногуз, тел: (067)2555026
- У США:** Bahriany Foundation, Inc. 19669 Villa Rosa Loop, Fort Myers, FL 33967, USA
- З релігійних справ у США та Канаді:** Mr. V. Babanskyj, 74 Oakrige, Watchung, N.J. 07069, USA;
- У Румунії:** Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7. Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;
- У Бразилії:** Wira Selanski, Rua General Glicerio, 400 apt.701, 22245-120 Rio de Janeiro, RJ Brazil, Telefax (00-55-21) 2556-5517
- У Ізраїлі:** Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18\I, Lod, Israel
- У Польщі:** Juri Hawryluk, skr. poczt. 55, 17 – 100 Bielsk Podlaski, Polska
- У США:** Raisa Chejlyk. 4000 S. Biscayne Dr. #213 North Port, FL. 34287.

Електронні версії журналу borysten.com.ua
Долучайтесь до нас у соцмережі [facebook.com/borysteninfo](https://www.facebook.com/borysteninfo)

Верстка/дизайн журналу "CatArt"
Видавець ФОП Озеров Г.В. м.Харків, вул. Університетська, 3\9 Свідоцтво про державну

реєстрацію № 818604 від 2.03.2000
Папір офсетний. Друк цифровий Щомісячник, наклад: 1500 примірників

Колонка редактора

Перший Янгол

Сергій Нігоян загинув 22 січня 2014 року під час подій біля стадіону «Динамо» на Грушевського під час Революції Гідності. Сергія було застрелено близько шостої години ранку, в момент, коли ще тривало перемір'я між мітингувальниками та «Беркутом». Поховали Сергія на сільському кладовищі його рідної Березнуватівки, попрощатись з ним прийшло понад 2000 людей. Серед тих, хто ніс труну Героя був і редактор журналу «Бористен» Фідель Сухоніс

*Вічна пам'ять і вдячність тобі, Перший Янголе
Небесної Сотні!*

ЗМІСТ

Стор. 1 Колонка редактора
Стор.2 Про "шлункарів"
Стор.3-4 У СИРАКУЗАХ
ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ
ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ
Стор. 5 Інститут Конфуція – в
ДНУ,
Центр україністики – в Китаї
Стор.6-7 Християнська
сторінка
Стор.8-11 НОВА
ПРАЦЯ УКРАЇНСЬКИХ
ДОСЛІДНИКІВ ПРО
ГОЛОДОМОР
1946-1947 РОКІВ
Стор. 12-13 ЗБЕРІГАЙМО
ЧИСТОТУ РІДНОЇ МОВИ
Стор.14 У Кам'янському
поховали бійця 92 омбр
Олексія Кучкіна, загиблого під
Авдіївкою
Стор.15 В Туреччині відбулося
Різдвяне
богослужіння українською
мовою
Стор.16 Традиції і сьогодення
Стор.17 БОЛІМО
НЕЩАСТЯМ НАШИХ
ЗЕМЛЯКІВ
Стор.18 Про життя
Стор.19-20 Історія єдиного
героя Крут, який побачив
незалежність України
Стор.21-22 Мій батько та
німецький концтабір Аушвіц
Стор.23-36 До 90-ліття
Українського Національного
Об'єднання Канади
1932-2022
Коротка історія створення та
діяльності

Долучайтесь до нас у
соцмережі
facebook.com/borysteninfo

Ще більше цікавої
та актуальної
інформації на
нашому сайті
borysten.com.ua

Про "шлункарів"

"Шлункарі" - так любив називати людей з низькими соціальними запитами, національних нігілістів мій давній приятель, відомий український поет Володимир Сіренко. Талановитого літератора вже немає серед нас. Але він живе у нашій пам'яті. Не забула про нього і українка з США рунмама Світання Свириденко. Бо, попри різні долі, вони були подібні з Володимиром Івановичем. Рунмама Світання, як і покійний поет, так само зневажає "шлункарів". Бо все життя, хоч і на чужині, жила і працювала заради добра України. З молодих літ і по сьогодні пані Світання допомагає Україні стати по-справжньому українською. "Шлункарям" того не зрозуміти....

*Фідель Сухоніс, редактор
журналу "Бористен"*

<p>у Світового я 86 р. Д.) Канад. дол. раїни – 7.265.47 УНВіри – 1.000.00 ", "Мага Вра - ник, свят. кар-</p> <p>757. 94</p> <p>9.023.41</p>	<p>ОРИЯНА, Н. Й. Щодня прихо - дять листи до Кан - целярії Головного Столу, до Редак - ції. І Скарбник Фонду Головного Столу ОСІДУ РУН - Віри полагоджує пошту. Прислані Пожер - тви занотовує до Книги поіменних Пожертв: хто, скі - льки і на яку ціль прислав. Чеки, мо - ні ордери зано - сять до банку. Виписує офі - ційні Рахунки,</p>	 <p>СВІТАННА О. СВИРИДЕНКО</p>
	<p>щоб їх послати разом з "Самобутньою Україною" : це для економії поштових витрат. І– коли хтось чомусь не отримав "С.У", треба висла - ти повторно. На замовлення посилає поштові святкові</p>	

«Не підлягає забуттю»

У СИРАКУЗАХ ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ

У холодний ранок 30 листопада 2019 року, Сиракузька громада вшанувала пам'ять мільйонів українців, замучених страшним голодом у 1932-1933 роках. Програма відзначень річниці Голодомору-Геноциду відбулася біля української православної церкви св. Луки. Саме перед цією церквою у 50-річчя Голодомору поставлено хрест і споруджено символічну могилу в пам'ять замучених Росією голодом, а протоієрей Мирослав Глинський посвятив їх і відслужив Панахиду. Якщо відзначення 50-річчя Голодомору були соборні й багатолюдні, -- відбулися у червні в новозбудованій прицерковній залі (св. Луки), а в жовтні відбулася друга частина відзначень для американської публіки в Українському Народному Домі, то цьогорічні відзначення були під кожним оглядом набагато скромніші.

символічна могила у пам'ять мільйонів жертв Голодомору

Цьогоріч соборну Панахиду відслужили о. Микола Андрушків (церква св. Луки) та о. митрат Михайло Дубович і о. Василь Кадило (церква св. Івана Хрестителя) та Митрополит УГКЦ у США о. Борис Гудзяк у присутності біля 30 вірних – православних і греко-католиків. Після Панахиди діти поклали вінок до символічної могили, присутні заспівали національний гімн, а на щоглу підняли блакитно-жовтий прапор України.

Після Панахиди у церковній залі відбулася зустріч учасників поминальних заходів, про яку подбав Відділ Українського Конгресового Комітету Америки (УККА) під проводом Ліді Буняк, яка вела програмою. У залі була виставка публікацій про Голодомор, а присутні мали нагоду поділитися інформаціями про визнання Голодомору – Геноциду в світі, про потребу дальшої праці в цьому напрямі та про наші зусилля, щоб Голодомор увійшов до програм навчання в американських школах, подібно як увійшов єврейський Голокост до програм американських шкіл.

З коротким словом з цієї нагоди виступили Митрополит Борис Ґудзяк, о. Микола Андрушків і д-р Борис Буняк. Слідував показ нового фільму про Голодомор (When We Starve), який виготовив д-р Б. Буняк. Фільм нагадав присутнім про страхіття смерти від голоду на родючих чорноземах України. Тоді кожного дня від штучного голоду вмирало 25,000 українців. Після фільму присутніх почастували водою і куском хліба. Подбали про це організатори заходу.

Лідії Буняк: свої думки про Голодомор висловлює Митрополит Борис Ґудзяк

Микола Дупляк (США)

Інститут Конфуція – в ДНУ, Центр україністики – в Китаї

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара відвідала делегація з Хейлунцзянського університету (м. Харбін, Китайська Народна Республіка). Мета візиту – відкриття на базі ДНУ Інституту Конфуція, основною діяльністю якого є співробітництво у сфері наукового дослідження культури та мовної підготовки студентів. До складу китайської делегації увійшли троє представників харбінського університету: проректор з міжнародних відносин Янь Мін, директор департаменту з міжнародного співробітництва та обміну Ху Сяофен та викладач Інституту російської мови Сю Рюї. Із нашого боку високих гостей приймали: перший проректор Олег Дробахін, проректор науково-педагогічної роботи у сфері міжнародного співробітництва Михайло Д'яченко, декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Ірина Попова та завідувач кафедри порівняльної філології східних та англomовних країн Вікторія Ліпіна та інші.

Перший проректор Олег Дробахін зазначив, що підготовка громадян КНР здійснюється у ДНУ з 1989 року. Знайомство зі своїм класичним університетом для дніпровської сторони провів і проректор з міжнародних відносин китайського університету Янь Мін. Зокрема, пан Мін відзначив, що навчання китайської як іноземної в Китаї наразі приділяється велика увага. Сильна лінгвістична школа діє й в університеті м. Харбін. «У провінції Хейлунцзян ми тримаємо найвищий А-клас у рейтингу кращих ЗВО з підготовки фахівців іноземних мов та входимо до сотні кращих гуманітарних центрів Китаю. При нашому університеті функціонує унікальний Інститут російської мови, який надзвичайно успішно займається створенням китайсько-російських словників. До слова, там же був укладений і перший в нашій країні загальний китайсько-український словник. Таким чином, з метою розвитку китайсько-українських відносин за фінансової підтримки уряду КНР ми пропонуємо відкрити на базі ДНУ перший в дніпровському регіоні Інститут Конфуція, а в університеті м. Харбін відповідно створити своєрідний центр україністики, який би займався не лише навчанням української мови, а й країнознавством, вивченням економіки, культури та соціальних питань України. Створити такий українсько-китайський центр для нас цілком можливо, поглиблюючи співпрацю з українськими ЗВО та використовуючи багатолітній досвід функціонування у нашому університеті схожих китайсько-російського та китайсько-французького центрів», – підкреслив Янь Мін.

Безумовно, першим кроком для цього має стати відкриття в Хейлунцзянському університеті спеціальності «Українська мова»/«Українська мова + додаткова спеціальність». Уже заплановано розпочати набір китайських студентів в експериментальну групу з фахового вивчення української як іноземної із подальшим визнанням бакалаврських та магістерських дипломів. Також на основі двосторонньої рамкової угоди можлива організація у Китаї та Україні літніх мовних таборів, обмін студентами-філологами і викладачами, надання для українців грантів для навчання у Китаї та ще багато інших форм співпраці. Усе в залежності від конкретних домовленостей між закладами (з урахуванням їхньої специфіки) та суспільного попиту.

Царі Юдеї - 3

Ми вже двічі вели мову про царів Ізраїля та Юдеї. Тепер настала черга говорити про царя, який в Книгах Хроніки носить ім'я Узія. Він виграв битви проти филистимлян та завойовував їхні міста. Будував там свої міста. Варто прочитати про це (2 Хр. 26:6-7): «І він вийшов, і воював із филистимлянами, і поруїнував мур міста Гату, і мур Явне, і мур Ашдоду і побудував міста в Ашдоді та у филистимлян. І допоміг йому Бог над филистимлянами, і над арабами, що живуть в Гур-Баалі, і над мецнітами». Цар Узія був успішний. Він збільшив юдейське військо до 300 тисяч чоловік (2 Хр. 26:10-13). Але Узія був занадто самовпевненим і взяв на себе священницькі обов'язки, які йому не були дозволені. Священик Азарія вказав йому на неподобство, проте Узія не слухав. За це і вразив Господь його проказою (2 Хр. 26:19-20). Пише Біблія: «І був цар Узія проказаний аж до дня своєї смерті і сидів в особному домі проказаний, бо був вилучений від Господнього дому. А над царським домом був син його Йотам, він судив народ краю». Отже, син його - Йотам перейняв управління країною. Царював він 16 років, але тут очевидно враховане його співправління за часів батька. На царювання Йотама припадає початок діяльності пророка Ісаї, який в цілому добре ставився до Йотама, вважаючи його благочестивим царем. Йотам підтримував Єрусалимський Храм з його установами і дбав про піднесення релігійно-морального стану народу. Хоча і робив він все добре в очах Бога, проте народ і далі приносив жертви божкам, як і за часів його батька Узії. Йотам провів вдалу військову кампанію проти Аммону. Багато зусиль він витратив на зміцнення обороноздатності країни. Зовнішньополітична ситуація була тривожною, асирійська загроза стала реальною як ніколи.

Ізраїль і Дамаське царство утворили антиасирійську коаліцію і неодмінно хотіли бачити серед своїх союзників і Юдею. Йотам категорично відмовився брати участь в коаліції, що викликало сильне роздратування ізраїльського царя Менахема і арамейського царя Реціна. За його правління підкорені амореї платили Юдеї данину 100 талантами срібла та 10,000 корців пшениці та ячменю. Ім'я царя Йотама згадується також у Євангелії від Матвія, Книзі родоводу Ісуса Христа (Мт. 1:9): «Озія же породив Йотама, а Йотам породив Ахаза, Ахаз же породив Єзекію». Отже, наступником Йотама став його син Ахаз, цар Юдейського царства. За часів Ахаза в Юдеї все більшого поширення стали отримувати фінікійські і сирійські культу, що викликало обурення єрусалимських священиків і пророків. Так він встановив в Єрусалимі статую Ваала (2 Хр. 28:2): «Ахаз був віку 20 літ, коли зацарював, і 16 літ царював в Єрусалимі. І ходив він дорогами Ізраїлевих царів, а також робив литих бовванів Ваалів». Ваал - біблійна назва бога язичницьких семітів Палестини, Фінікії та Сирії. Це слово означає "пан", "владика". Але юдеї відмежували Бога від Ваала, який став синонімом ідолопоклоніння. Тому ставлення до царя Ахаза в Біблії значною мірою негативне. Ахаз, як і його батько, Йотам, відмовився вступити в антиасирійський союз, в який, окрім Ізраїлю і Арама, увійшли правитель Гази Ганнон, що представляв филистимлян, Едом і цар Тіру — Хірам II. У той драматичний час пророк Ісаї заохочував царя Ахаза опертися вимогам коаліції, водночас і рішуче відраджував шукати допомоги в Ассирії. Проте Ахаз не послухався Ісаї, та звернувся до Ассирії, яка охоче допомогла Ісаї. Бачачи небажання Юдеї примкнути до коаліції, Ізраїль та Арам вирішили силою повалити представників дому Давида і

посадити на юдейський престол свого ставленика. Об'єднана армія ізраїльського царя Пеаха та арамейського царя Реціна рушила на Єрусалим. Дорогу їм перегородили війська юдеїв, але зазнали жорстокої поразки. Біблія свідчить про 120 тис. загиблих (2 Хр. 28:6), багато хто потрапив у полон, а інші втекли до столиці. Єрусалим опинився в облозі. Взяти штурмом добре укріплене місто ізраїльтяни і арамеї не могли, але їм відступати не хотіли. Бачачи скрутне становище Юдеї, филистимляни захопили ряд прикордонних міст (2 Хр. 28:18), а з півдня напали едомітяни, грабуючи і спустошуючи околиці. Вони відібрали Ейлат, позбавивши Юдею виходу до Червоного моря. Тим часом Ахаз, замкнений облогою в Єрусалимі, відправив послів до Ніневії, до царя Тіглатпаласара, з проханням про допомогу. «Я слуга твій і син твій! Прийди й визволь мене з руки арамейського царя та з руки ізраїльського царя, що встали проти мене» (2 Цар. 16:7). Цей заклик, підкріплений багатими дарами, був почутий. Ассирійська армія виступила в похід. Головним своїм супротивником Тіглатпаласар бачив Дамаське царство, що стояло на чолі антиассирійської коаліції. Однак першою впала Філіста. Цар Гази Ганнон втік до Єгипту, але незабаром повернувся і визнав владу Ассирії, сплативши величезний викуп. Наступний удар прийшовся по Ізраїлю. Пеах впав жертвою бунту, а на його місце був посаджений прихильник Ассирії Осія. Ізраїльське царство сильно скоротилося в розмірах. Гілеад та Галілея були відторгнуті від Ізраїльського царства і управлялися ассирійськими намісниками. Населення захоплених територій було насильно заслано в Месопотамію, а на решту була накладена данина. Ассирійські завоювання супроводжувалися руйнуваннями великих міст. Цар Тіглатпаласар залишався в Дамаску, де спорудив жертвник на честь своєї перемоги, туди прибув з візитом Ахаз. Він привіз багаті дари своєму визволителю, засвідчив добровільне підпорядкування Юдеї і прийняв

зобов'язання виплачувати досить велику данину. На знак пошани до ассирійського повелителя Ахаз наказав побудувати в Єрусалимі такий же жертвник як і у Дамаску та перебудувати Єрусалимський Храм. Бог таке не прощав. Наступником Ахаза став його син Єзекія. Йому було 25 років і правив він Юдеєю 29 років. Але початок був важким. Проти ассирійців повстали пригнічені ними землі, піднялися Вавилонія, Сирія та Фінікія з Палестиною. Новий цар Ассирії розпочав своє правління з підкорення бунтівних земель. Цар Єзекія зібрав ополчення, наказав засипати джерела води на шляху ворожого війська. Але ассирійців було не зупинити - вони захопили 46 міст, а понад 200 тисяч їх жителів були переселені в Ассирію. Єзекія сховався в добре укріпленому Єрусалимі. Ассирійці обложили місто, однак облога затяглася, а в таборі розпочалася епідемія, тож цар погодився укласти з юдеями мир. Однак за відступ Єзекія заплатив ассирійцям величезну данину в розмірі 30 талантів золота і 800 срібла. Цар Єзекія був вихований під впливом пророка Ісаї (2 Цар. 19:5), то приступив до релігійних реформ. Ідолослужіння було викоренено, був знищений навіть Мідний змії Мойсея, в Єрусалимському храмі відновлено богослужіння та в знак відновлення завіту з Богом, урочисто відсвяткований Песах (2 Хр. 30:5). Внутрішні заворушення в Ассирії дали Єзекії час спокійно провести решту років царювання; він скористався ними для зовнішнього зміцнення і внутрішнього благоустрою свого царства. Потім Єзекія передав своє правління сину Манасії.

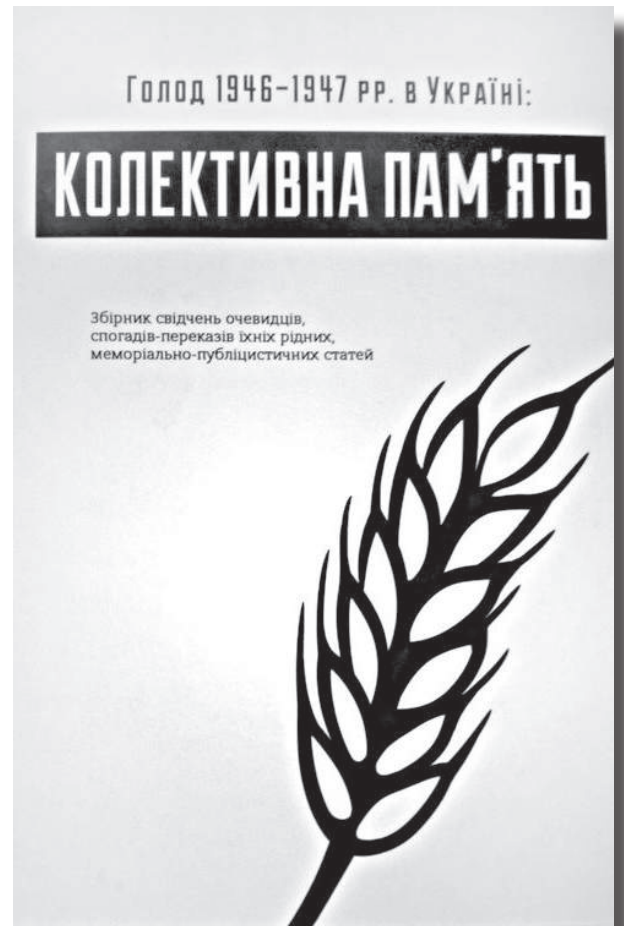

«Сто рядків про книгу».

НОВА ПРАЦЯ УКРАЇНСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ ПРО ГОЛОДОМОР 1946-1947 РОКІВ

За період існування Радянської вдали в Україні відбулося три рукотворні голодомори: 1921-19223 рр., 1932-1933 та 1946-1947 рр. У цій лінійці трагедій найменш дослідженим є голод 1940-х рр. І хоча кожної десятої сумні роковини трагедії історики України проводять присвячені їй наукові конференції і обмінюються результатами своїх наукових пошуків у цій царині, для широкогозагалуукраїнського суспільства голод 40-х років залишається бути невідомим голодом. В археографічному плані також вкрай поки що мало зроблено. Мається всього одна наукова збірка документів та свідчень очевидців трагедії, видана у 1998 р. колективом істориків-дослідників, та одне науково-документальне публіцистичне видання, яке побачило світ у 2017 р. Тож не аби яким археографічним та суспільним явищем став вихід у світ книги « Голод 1946–1947 рр. в Україні. Колективна пам'ять» (Київ, видавець Мельник М. Ю. 2019), що сприяє заповненню наукової і інформаційної лакуни.

Книга у всіх своїх проявах є унікальною. Це збірка свідчень людей, що пережили голод 1946-1947 років, спогадів-переказів їхніх рідних, публіцистичні статті окремих дослідників та журналістів, написані на основі бесіди з живими свідками. Вона є результатом тридцятирічної роботи копіткої праці цілого ряду дослідників трагедії – членів Асоціації дослідників голодоморів в Україні (АДГУ), з широким залученням до проведення

збирання спогадів студентської молоді різних поколінь (основний корпус матеріалів становлять спогади, записані студентами Дніпровського та Чернівецького університетів). Системне і послідовне упорядкування свідчень здійснила Олександра Михайлівна Веселова, відома дослідниця голодоморів ХХ століття, якій передчасна смерть завадила завершити розпочате. Проте ця праця була закінчена її чоловіком В. Я. Веселовим і головою АДГУ В. І. Марочко з долученням ряду небайдужих наших громадян та Дослідницької фундації ім. О. Ольжича (США).

Результатом їх упорядницької, організаційної, фінансової та видавничої підтримки і став вихід у світ фундаментальної збірки матеріалів усної історії повсякдення часів голодомору 1940-х рр. Це перше в Україні археографічно-меморіальне видання, основний корпус якого становлять спогади носіїв історичної інформації: жертв та очевидців голоду 1946-1947 рр. (селян, військових, робітників, службовців, дорослих та дітей). Воно безпосередньо відтворює обставини, перебіг на соціально-економічній і демографічній реалії повсякдення трагедії, що відбувалася у 1946 та 1947 рр.

Цінність та унікальність цього збірника полягає, у першу чергу, в його повноті охоплення трагедії. По суті вперше в історії підготовки таких видань упорядники подали картину спогадів за адміністративно-територіальним принципом та широким соціальним спектром респондентів. Тому представлено всі 24 області УРСР. І таким чином наочно показано трагедію та її конкретні прояви у масштабі всієї республіки.

Археографічну складову збірника становлять спогади безпосередніх носіїв історичної інформації про причини та обставини повоєнного голоду представників різних соціальних, професійних та вікових груп – сучасників досліджуваних подій, які вміщені на 1200 сторінках. Вони є унікальними за своєю інформативністю та емоційним впливом. Безумовно, спогади цих людей, це лише невелика частина тих страждань, що відчували мільйони жителів сіл, селищ та міст України у ті роки невизначеності та страху

повторення подій Голодомору 1932-1933 рр. (а більшість респондентів згадують попередній голод, пережитий ними, порівнюючи один з одним). Вони (спогади) дають можливість більш глибоко усвідомити реалії життя людей в тих умовах, тогочасну економічну і морально-психологічну ситуацію, особливості повсякденного буття людей в умовах голодомору. Спогади кожного з тих, хто пережив ту трагедію, незважаючи на місце помешкання на той час очевидців і жертв трагедії, чи це велике місто чи невеличке село, свідчать про вкрай складні умови для життя людини, про нехтування владою турботою про них. Так, мешканці сіл засвідчують про вкрай низьку у цей період, через посуху та неврожай, оплату праці за роботу, вживання у їжу різних сурогатів, смертність – у першу чергу серед малолітніх дітей і людей старшого віку. Містяни свідчать про карткову систему забезпечення продуктами, широке вживання сурогатної їжі, значне поширення дистрофії, також смертність через недоїдання, навіть самогубства батьків на ґрунті переживань через неспроможність забезпечення сім'ї харчуванням. Майже усі очевидці трагедії засвідчували відмінність втрат у 1932–1933 рр. від повоєнного голоду. Проте такі порівняння підводять до думки що ті, кому судилося вижити у Голодомор 1932-1933 рр., помирили у період осені 1946-весни 1947 рр.

Усі без винятку очевидці називають глобальні причини голоду: війна, господарсько-економічна руїна, високі податки, хлібозаготівлі, соціальна політика радянських органів влади, посуха, недорід. Серед обставин голоду 1946–1947 рр. найуразливішими постають трагічні долі оstarбайтерів (людей, примусово направлених на роботу до нацистської Німеччини), солдатських вдів, інвалідів війни, фронтовиків, які повернулися до виморених війною родин, поруйнованих сіл.

Інформаційна, світоглядна та наукова значимість даної збірки підсилюється наявністю глибокого наукового аналізу причин та перебігу голоду 1946-1947 рр., а також статті, присвяченій О. М. Веселовій, як основному співупоряднику збірника, свідку і досліднику повоєнного

голодомору, підготовлених одним з найвідоміших вітчизняних дослідників голодоморів ХХ століття в Україні професором В. І. Марочком, та роздумів А. Бондарчука, журналіста й громадського діяча. Книжка випущена у світ видавцем Марком Мельником, патріотом, учасником російсько-української війни.

Дане видання за своєю емоційністю, змістовністю та проникливістю, географічним та соціальним представництвом авторів спогадів несе надзвичайний емоційний заряд. Воно допомагає зрозуміти що собою являв повоєнний голод 1946-1947 рр. та його масштаби.

Даний збірник значною мірою заповнює існуючу наукову і інформаційну прогалину, дає можливість отримати уявлення про ситуацію в республіці у 1946–1947 рр., а отже буде у пригоді учням шкіл, студентам, науковцям, кожній думаючій людині, широкому читацькому загалу, хто цікавиться історією голодоморів ХХ ст. в Україні.

*Доктор історичних наук,
професор кафедри історії України
Дніпровського національного
університету О. Ф. Нікілев*

Камера Желізняка
зафіксувала розкуркулення
та відбирання хліба.
Зберігши знімки,
лише після смерті
Сталіна написав
коментарі до них.

ЗБЕРІГАЙМО ЧИСТОТУ РІДНОЇ МОВИ

Ще про вживання закличної форми

У Школах українознавства в Америці українські вчителі (вихідці з вільної України) аж ніяк не можуть позбутися вживаних у радянський час мовних штампів. Постійно замість закличної форми вживаються форми майбутнього часу або ж чужа українській мові аналітична конструкція *“давайте” + майбутній час дієслова, пор.: “Схилимо голови перед їх подвигом, не зганьбимо зневагою...”* замість *“Схилимо голови перед їх подвигом, не зганьбімо зневагою...”*

Або ж такий приклад: *“Давайте ж об’єднаємо зусилля”,* хоча правильно: *“Об’єднаймо ж зусилля”.*

Про вживання слова *“мати”*

У розумінні слова *“повинен”, “слід”, “зобов’язаний”,* автори часто вживають слово *“мати”,* як ось: *“Документи, схвалені Парламентською асамблеєю Ради Європи, мають краще враховувати ситуацію у кожній країні”.*

Правильно буде так: *“Документи, що їх схвалює Парламентська асамблея, повинні (зобов’язані) краще враховувати...”*

Труднощі з відмінюванням числівника *сто*

Кажемо й пишешмо двох сіл, двом селам, двома селами, на двох селах і так само маємо вживати й слово *сто* в сполученні з простим числівником, тільки що пишемо разом: *двісті, двохсот, двомстам, двомастами, на двохстах.*

На жаль, у засобах масової інформації в Україні буває по-різному, наприклад: *“На мітингу були присутні біля шестиста чоловік”* (треба було сказати, по-перше, -- *шестисот, а по-друге – осіб, бо там були, очевидно, не тільки чоловіки, але й жінки*); *“Надали допомогу більш, як двісті п’ятдесяти церквам”;* Треба: *двомстам п’ятдесяти церквам;* *“Читають Біблію у двохсот країнах”.* Треба: *у двохстах країнах;* *“Організували відпочинок для сто шістдесяти родин”.* Треба: *для ста шістдесяти родин.*

Рубрика Миколи Дупляка

Про числівник *дев’ятдесят*

Числівник *дев’ятдесят* – це історична форма, якої ніхто не забороняв і не відміняв. Подібна форма вживається і в інших слов’янських мовах – у польській, чеській, болгарській і сербській.

Форма *дев’яносто* також зустрічається в літописах уже від XIV століття. Можна вважати, що вона утворилася із сполучення *дев’ять до сто*. Згодом ця форма запанувала в українській, російській і білоруській мовах.

Форму *дев’ятдесят* вживають суцільно галичани, і це закономірно, бо це наша питома історична форма, -- стверджують мовознавці Микола Лесюк і Катерина Городенська. Утворювати від цього числівника похідні на зразок поети-дев’ятдесятники набагато зручніше ніж від *дев’яносто* – *дев’яностики*.

Про наголос у числівниках

Не слід говорити *одИнадцять,* *чотИрнадцять,* *сеМдесять,* *воСемдесять,* *два гривні* і под. що часто можна почути в розмовах замість *одинаДцять,* *чотирНАдцять,* *сімдесяТ,* *вісімдесяТ,* *дві гривні* тощо.

Колись числівники на позначення чисел другого десятка склалися з трьох окремих слів:

простого числівника, прийменника на та слова десять у місцевому відмінку. Потім вони злилися в одне слово і наголос перебрав на себе прийменник на. Не забуваймо про це.

Мішаний чи змішаний?

Як переконливо стверджує видатний мовознавець Олександр Пономарів, лексична українська мова чітко розрізняє відтінки значень, маючи на кожен із них окреме слово, напр.: *змішаний (неоднорідний – тимчасова ознака): "запах м'яси, змішаний із пахощами літнього вечора"* і *мішаний (неоднорідний -- постійна ознака): мішаний хор (тобто хор, у якому співають і чоловіки, й жінки), мішаний ліс (де ростуть і листяні, і шпилькові дерева), мішана виборча система (система, що поєднує елементи мажиротарної та пропорційної).*

Оскільки в російській мові все це зветься одним словом *смешаний*, то й наші державці та журналісти уникають слова *мішаний* і користуються тільки лексемою *змішаний*.

Нездійснений чи нездійснений?

Чи не всім відомі пари слів, що складаються з дієприкметника та прикметника (*нездійснений – нездійснений, незнищений – незнищений, недоторканий – недоторканий*). Перші компоненти показують дію, яка поки що не відбулась, але може відбутися; другі вказують на неможливість такої дії за жодних умов.

Отже, нормальною українською мовою має бути недоторканність особи, недоторканні кордони тощо. Однак, в усіх документах в Україні пишуть *недоторканість, недоторканий, хоч недоторканими можуть бути дівчина, степ, ліс.*

Через пару днів чи через кілька днів?

У розмовах чуємо: *"Позич мені на пару днів гроші"; "Зустрінемося через пару днів"*. Так сказати по-українському не можна, а слід: *"Позич мені на кілька днів (на два-три дні, на які два дні) гроші"; "Зустрінемося через кілька днів (через два-три дні, через які два дні)"*.

Числовий іменник пара треба ставити при

іменниках, що позначають однакові речі – пара чобіт, пара білизни ("Йому Дідона підслала... штани і пару чобіток". – І. Котляревський), людей, чимось між собою зв'язаних ("Цвіт лине, лине і закриває закохану пару". – Л. Українка), худобу ("Ой на тобі пару волів лисих". -- П. Чубинський).

Про займенник "я" в знахідному відмінку

Особовий займенник "я" стоячи в знахідному відмінку з прийменником про може мати два значення: *"Вони говорили про мене", -- цебто мовилося про мою особу, -- і "Про мене, що вони собі там говорять", -- цебто мені байдуже, що там мовиться, "Про мене, хоч вовк траву їсть!" (приказка), -- цебто мені байдуже чи мені однаково, хоч буде вовк траву їсти.*

До речі, оригінальний український вислів з прийменником на та означальним займенником самий у знахідному відмінку – на саму згадку, на саму думку: *"Сухі губи в Маланки стиснулись од болю, на саму згадку (М. Коцюбинський), -- замість якого помилково пишуть: при одній думці, при одній згадці.*

Деякі слова і вислови, що засмічують нашу мову

"Мішав роботі" замість "перешкоджав у роботі"

"Настійливий" замість "наполегливий"

"Нам є чому навчитися" замість

"нам є чого навчитися"

"Накалятися" замість "гартуватися"

"Німка" замість "німкєня"

"Наносити удар" замість "завдавати удару"

"Навчати музиці" замість "навчати музики"

"Не маю часу на читання" замість

"не маю часу читати"

"оазис" замість "оаза"

"одержати перемогу" замість "здобути перемогу"

"огірчення" замість "гіркота"

"обчислюючий" замість "обчислювальний"

"головну увагу мною приділено

таким явищам" замість

"головну увагу я приділив таким явищам"

"у цьому зв'язку" замість "у зв'язку з цим"

"виключний випадок" замість

"винятковий випадок"

"вступити в силу" замість "набрати чинності"

"надзірні органи замість "наглядові органи"

"на повістку дня пропонується

слідуючі питання" замість

"на порядок денний запропоновано такі питання"

У Кам’янському поховали бійця 92 омбр Олексія Кучкіна, загиблого під Авдіївкою

У місті Кам’янське на Дніпропетровщині провели в останню путь військовослужбовця 92-ї механізованої бригади ЗСУ Олексія Кучкіна, який загинув на Донбасі. Його поховали 18 січня, повідомляє “5-й канал”. Старший солдат Кучкін загинув 15 січня поблизу Авдіївки на Донеччині від кулі снайпера. Ворог влучив бійцеві в обличчя. Його терміново евакуювали до шпиталю, проте врятувати бійця медики не змогли.

Олексію Кучкіну було 24 роки. Контракт зі Збройними силами підписав три роки тому. Служив у 92 омбр імені кошового отамана Івана Сірка на посаді стрільця. Місяць тому під час відпустки одружився і знову повернувся на передову.

“Найвідповідальніша людина за час несення служби. Ми майже з самого початку разом, у нас різниця в терміні служби два місяці. Дуже працьовитий чоловік. І це жах, це трагедія. Я не знаю, як це описати”, – поділився думками на похороні побратим загиблого по підрозділу Ростислав Копайло.

Ще один товариш Олексія, Володимир Кренов, розповів, що Олексій мріяв стати офіцером. Поховали воїна на Алеї Слави військового цвинтаря Соцміста в Кам’янському.

В Туреччині відбулося Різдвяне богослужіння українською мовою

В Анкарі, столиці Туреччини, на честь Різдва відбулося богослужіння українською мовою. Його провів священник Вселенського патріархату архімандрит Харлампій, а після богослужіння віруючі співали традиційні колядки.

“Вітаю всіх вас зі світлим святом Різдва. Ми сьогодні співали, славили Господа. Він ніколи не залишав і не залишить нас. Радий цій можливості бути тут, зустрітися з громадою. Маю надію, що і в майбутньому ми, з милістю Божою, будемо збиратися, зустрічатися”, – сказав Харлампій. Також під час богослужіння зачитали привітання Вселенського патріарха Варфоломія. У ньому йшлося про віру – її важливості, зміцнення та єднання навколо неї. Надзвичайний і Повноважний посол України в Туреччині Андрій Сибіга зазначив, що богослужіння проводилося в той же день, коли Україна рік тому отримала Томос.

Традиції і сьогодення

Майстриня
"Скарбничка"

Зінаїда
Старожитностей"

Совгіренко
у

відвідала
сш№46 у

музей
Дніпрі

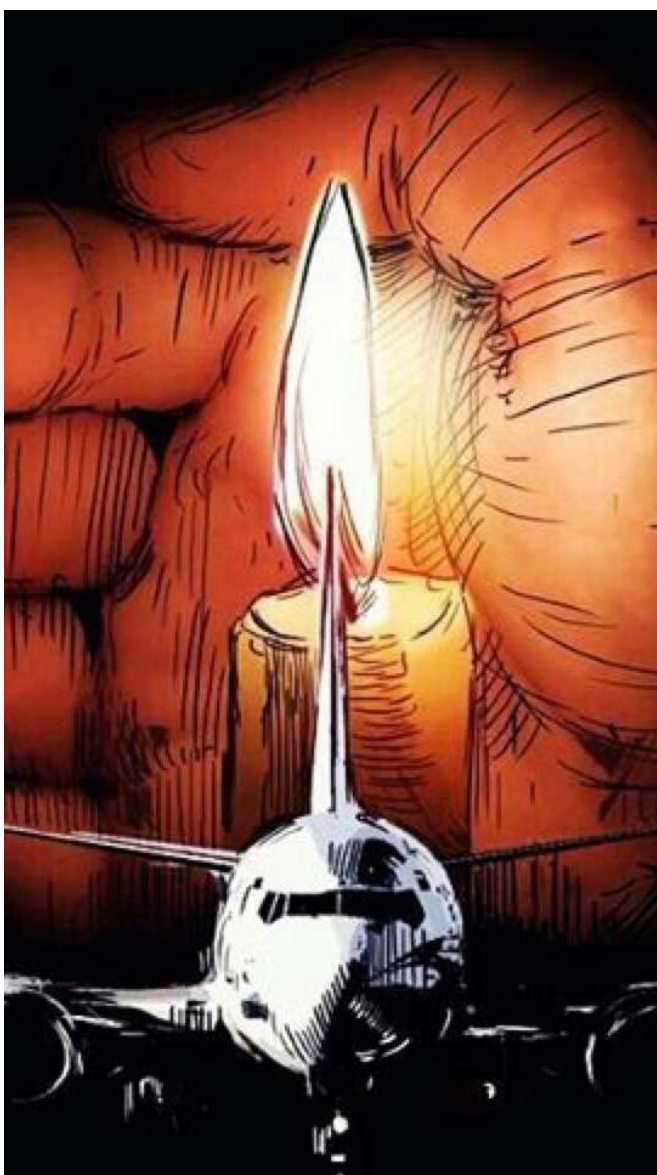
. Вона розказала про чоловічий та жіночий одяг (на фото її роботи), а також про цінні експонати з приватної колекції ! Уявіть, тільки сорочечці,у якій дівчина у вовняному віночку - близько 100 років! Сорочки, плахти, корсетки майстриня шие, дотримуючись історичної пам'яті. Наша учениця Ангеліна (у білому) у костюмі нареченої, її вінок зроблено з воску! Під час розповіді майстрині учні багато дізналися цікавого про українське вбрання. "Одягнувшись у цю красу так і хочеться говорити українською!" - сказала десятикласниця Надя у червоному вінку. У День Соборності особливо важливо пам'ятати наші витоки та історію!

“Спеціально для “Бористену”

БОЛІЄМО НЕЩАСТЯМ НАШИХ ЗЕМЛЯКІВ

Жахлива вістка про трагедію українського пасажирського літака Боїнг авіакомпанії Міжнародні авіалінії України швидко облетіла весь світ і сколихнула серця людей у багатьох країнах, а особливо серця українців у цілому світі. 8-го січня іранці збили ракетою український літак, на якому загинуло разом 176 осіб, в тому одинадцять українців. Літак летів з Тегерану до Києва.

Як уже відомо, іранські військовики нарешті офіційно визнали, що в ситуації воєнного стану літак збили “ненавмисно” із закупленого в Росії зенітно-ракетного комплексу “Топ – М1”. Президент Ірану Хасан Рухані висловив співчуття Українському Народові та родинам

загиблих унаслідок трагедії та попроси в вибачення від іранської сторони за цю трагедію, що сталася ненароком. Окрім українців, на літаку загинуло 72 іранців, 63 канадців, 10 шведів 4 афганців, 3 німців і 3 британців.

Вістка про це нещастя схвилювала також українців у місті Сиракузи, Н.Й. З ініціативи управи Відділу Українського Конгресового Комітету Америки, який недавно очолила пані Ліда Буняк, в суботу 11-го січня в українській греко-католицькій церкві св. Івана Хрестителя священники обидвох українських церков відслужили соборну Панахиду, в якій взяли участь учителі та діти Школи Українознавства ім. Лесі Українки та їхні батьки. Панахиду відслужили парох о. митрат Михайло Дубович, о. Василь Колопельник із церкви свв. Петра і Павла в Обурн, о. Микола Андрушків – парох місцевої православної церкви св. Луки та о. дякон Едвард Галвін.

Увагу присутніх у церкві привернув стіл, на якому горіли лямпадки в пошану жертв трагедії, а організатори цього заходу роздали всім запалені свічечки. З лівого боку столу видніла велика діаграма з назвами країн та кількістю жертв катастрофи, а з правого – світлини українців, що загинули в Ірані. Панахиду закінчено піснею “Вічная пам’ять”. Присутніми в церкві були працівники трьох телевізійних каналів, які спостерігали за подією та робили інтерв’ю з Лідєю Буняк і Грицем Лісничим -- заступником голови Відділу УККА.

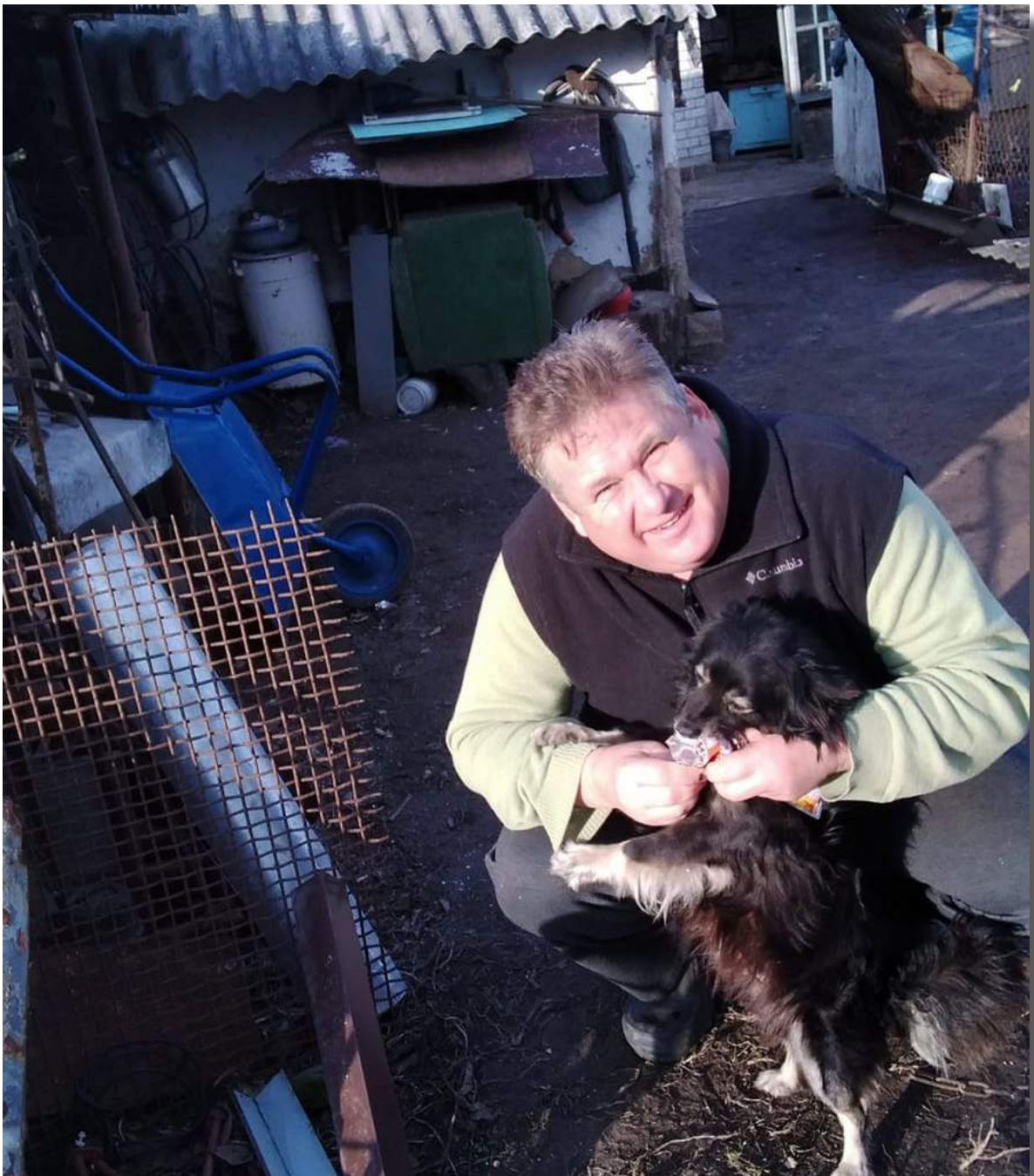
Після Панахиди коротко про нещастя з літаком говорили священники, а о. Василь Колопельник звернувся до шкільної молоді з гарним роз’яснювальним словом українською мовою. Присутні з особливою увагою слухали достойного панотця.

У вечірніх годинах і вранці наступного дня всі три телевізійні канали передавали короткі звіdomлення з української церкви, а з інтерв’ю американські глядачі довідувались про те, як сприймають місцеві українці трагедію своїх співвітчизників в Ірані та що думають про неї.

Микола Дуляк (США)

Про життя

Сусідній песик Пушок ані сам, ані його господарі не знають коли він народився. Вірогідно прибудна тваринка має не більше року від роду. А тому я особистим волонтерським рішенням визначив друге лютого днем народження Пушка. Як і годиться з такої нагоди прийшов привітати милу тваринку. Обійшлося без гучних промов, а замість торта приніс Пушкові смаколики. Щоправда, на свій сором котячі. Однак, песика це ніяк не бентежело. Дивом він не проковтнув котячі смачності прямо з упаковкою. Дещо залишилося у Пушка й на вечір. Коли він знається на календарі, то певен сьогоднішній день замаркую високо піднятою заднею ніжкою...

Фідель Сухоніс, редактор журналу “Бористен”

Різдвяна радість!

Можна потішитися що сьогодні вдалося зробити справжнє свято вихованцям дніпровського сиротинця для дітей з вродженими та придбаними фізичними вадами. Вже традиційно привітати з Різдвом обділених долею дітей приїхав священник Вірменської апостольської Церкви тер Амазасп зі своїми вірянами, а також отець Петро від Дніпропетровської Єпархії ПЦУ. І особливу радість дітям подарували світочі Наддніпрянського пісенного жанру: композитор та виконавець маестро Влодзімеж Забара та кобзар Валерій Харченко. Вдячна аудиторія сиротинця просто оваціями зустрічала кожний виступ іменитих артистів. І, важко сказати, кому ця зустріч була більш потрібна: чи нам, гостям, чи вихованцям дитячого будинку. Бо, справді, на душі стає світліше, коли долучаєшся до добрих справ...

Влас.інф

Лауреати конкурсу ім.О.Гончара - 2019. Хто вони?

Відзнака імені Олеся Гончара була запроваджена Всеукраїнським щомісячником «Бористен» разом з Національним гірничим університетом (сьогодні – НТУ «Дніпровська політехніка») у 2003 році. Таким кроком редакція засвідчила повагу та шану до класика української літератури Олеся Терентійовича Гончара.

«Щорічна відзнака імені Олеся Гончара вже тривалий час є не просто вшануванням гідних особистостей, це ще й один особливий спосіб об'єднання тих, хто живе з Україною в серці незалежно від національності та громадянства», – зазначає головний редактор журналу Фідель Сухоніс.

Переможцями традиційної щорічної Відзнаки імені Олеся Гончара журналу «Бористен» у 2019 році визнані:

- Педагогічний колектив СШ№ 46 (м. Дніпро, Україна) – за системну роботу з патріотичного та національного виховання учнівської молоді, волонтерську діяльність протягом російсько-української війни на Донбасі.
- Галина Булавка (м. Дніпро, Україна) – за державотворчу діяльність на різноманітних відповідальних посадах в період становлення незалежної України.
- Архієпископ Методій (м. Суми, Україна) – за жертвну і важку працю з утвердження національної української Церкви.
- Аскольд Лозинський (м. Нью-Йорк, США) - за плідну роботу в багатьох українсько-американських та світових українських організацій, а також професійних асоціацій США, активну діяльність з об'єднання світової української спільноти за кордоном.
- отець Віктор Полярний (штат Іллінойс, США) – за особливі заслуги у збереженні української духовності на теренах США, розбудову ПЦУ в діаспорі.
- Наталя Брандафі (штат Нью-Джерсі , США) – за системну професійну і громадську діяльність спрямовану на залучення « четвертої хвилі» української еміграції в національному житті західної діаспори.
- Богдан і Віра Боднарук (штат Флорида, США) - за багаторічну культурологічну, видавничу та літературну діяльність з популяризації української культури за кордоном.

Бориспіль... Без сліз не можна дивитися...

Пасажирський літак, що перевозив 176 пасажирів і екіпаж, зазнав аварії за кілька хвилин після вильоту з Міжнародного аеропорту Імама Хомейні. Боїнг 737-800 "Українських Міжнародних Авіаліній" вилетів з аеропорту о 6:12 ранку за місцевим часом і впав приблизно за вісім хвилин.

Як повідомляє прес-служба МАУ, на борту літака було 11 українців, серед них – 9 членів екіпажу. В аеропорт Бориспіль, куди так і не долетів боїнг, друзі та колеги загиблих несуть свічки та квіти, щоб вшанувати їх пам'ять. Як розповідають очевидці, люди не стримують сліз..

Вічна пам'ять усім загиблим!

-- ЗМОРШКИ--

Читачі нашого журналу зі стажем знають що коли б не з перших його номерів серед наших вірних друзів була родина Боголюба та Світанни Свириденко з американського штату Конектикут. Про цю родину ми не раз згадували на шпальтах «Бористену». Справжні патріоти і невтомні трудівники на ниві світового українства подружжя викликає повагу в багатьох людей по обидва боки океану.

На жаль, в останні місяці з містечка Шелтон, де мешкає ця українська родина, надходять тривожні новини. Час неблаганний, кожному на цьому світі він не додає сил і дев'яносторічний добродій Боголюб Свириденко вже декілька раз опинявся побіля останньої межі. Але турбота близьких і висока кваліфікація американських лікарів, дякувати Богу, поки-що відганяє кістляву з косою від цієї доброї людини. Попри невеселі обставини в якій опинився наш герой його душа залишається напрочуд молодою! А головне побіля смертельного кола думки цієї світлої людини були про одне – кохану дружину. Бо в один з найважчих днів поміж пані Світанною і паном Боголюбом відбувся в госпіталі такий діалог.

- Дорога нахились до мене ближче, - не стільки голосом як жестом попрохав ледь живий чоловік.

Коли дружина схилилася над його ліжком, то Боголюб продовжив ледь чутно:

- Ось це дивлюся на тебе мила і засмучуюсь в тебе вже стільки зморшок на обличчі. Треба щось робити. Ти ж у мене така гарна...

Сльози з посмішкою це все чим з початку змогла відповісти пані Світанна. А тоді як сильна і мудра жінка відповіла:

- Я тішуся що у тебе набагато менше зморшок. Ти ж завжди міг бути гарним..

Здається навіть сама смерть відступає, коли поміж людьми є таке величне і сильне кохання. Живіть довго пані Світанна і пан Боголюб Свириденко!

Влас. інформ.

Історія єдиного героя Крут, який побачив незалежність України

У невеличкому селі на краю Волинської області похований єдиний учасник легендарного бою 1918 року, який побачив Україну незалежною. Матвій Данилюк прожив 103 роки і до останнього не полишав свого улюбленого заняття – риболовлі.

Чи пам'ятають легендарного земляка у рідному селі Ватинець й досі. Дорогу до невеличкого села Ватинець добряче замело снігом. До кладовища на околиці села доводиться пробиратися через кучугури та замети. Пам'ятник на могилі Матвія Данилюка барвистий, як і його насичене життя.

«То була людина-чудо, такий енергійний, такий життєлюб, сім'янин, сусід, взагалі хороша людина. Любив рибалити. Все боровся за Україну. Де б він не йшов ще тоді – за радянської влади – все казав: «Слава Україні!», – описує свого земляка родичка Матвія Данилюка Надія Головчук.

У селі його називали лагідно Дід Матвій. Довгожитель мав шану і авторитет. Та боєць усе життя беріг свою таємницю. У 1918 він у складі Київської юнацької школи ім. Богдана Хмельницького вижив у бою під Крутами. «Те, що він брав участь у бою під Крутами, тоді, як я ще ходила в школу, то того не знала. Аж почала працювати, отоді вже цю історію почали дізнаватись. Але те, що був під Крутами, він ніколи тим не вихвалявся. У нього навіть був прапор, який він стільки років тримав зашитим у подушці», – розповіла вчителька Ватинецької школи Світлана Киричук.

Після повернення в село улюбленим заняттям діда Матвія була риболовля. Пропадав на річці Черногузці цілими днями, а ще навчав дітлахів.

«Він любив спілкуватися з дітьми, особливо з хлопчиками, які до нього завжди бігали переїмати досвід і в риболовлі, і в мисливстві», – згадує директорка Ватинецької школи Світлана Куліш. Хати чоловіка у селі не залишилось, нащадків у селі теж немає. Але у Ватинецькій школі досі щороку згадують свого земляка.

«Багато тоді загинуло, залишилось тільки декілька чоловік, була велика різанина. Піхота, як пробралась до студентів, то багато повбивали їх. Я би, напевно, не пішов, бо злякався, але ці хлопці дуже хоробрі», – вважає учень Ватинецької школи Ігор.

«Наших було 250, а тих, хто йшов проти нас, – 6 тисяч», – ділиться знаннями учениця Ватинецької школи Марійка.

Прожив Матвій Данилюк щасливих та довгих 103 роки із дружиною Мариною, яка померла на 101 році життя. Мав трьох синів, усі воювали у Другу світову. Помер Матвій Данилюк у 1994 році. Добре, усмінене обличчя із фото на надгробку наче свідчить – останній боєць Крут, єдиний серед бійців, таки дочекався омріяної Незалежної України.

« Вісті з діаспори »

Мій батько та німецький концтабір Аушвіц

Сьогодні пишу цих кілька слів під сильним враженням та емоціями світового відмічання круглої 75-ої річниці звільнення німецького концтабору Аушвіц який знаходиться на території Польщі. До речі ця дата 27 січня символізує за вказівкою Організації Об'єднаних Націй рівночасно вшанування пам'яті зокрема єврейських жертв "Голокосту" того мабуть найбільш безславного концтабору. Ну і хіба також треба згадати і других національностей, тих котрі там загинули і тим котрі були там в'язнями але їм вдалося з ласки Божої вижити, пізніше вийти на волю та зажити здається нормальним але все ж таки особливим життям.

Я схиляю свою голову в глибокій пошані перед жертвами, у першу чергу євреями яких було найбільше, а також перед другими національностями між ними зокрема перед нашими українськими, хіба найбільш відомими були два брати Степана Бандери, Олексій та Василь, які стали жертвою не тільки німецького знущання але також польських вбивців у таборі. Покійний вже також колись в'язень Аушвіцу, редактор Данило Чайківський який писав інколи під псевдонімом О. Данків написав книжку спогадів яка вийшла 1946 року у Мюнхені як видання ОУН від Української Видавничої Спілки "Хочу жити! Образки з німецьких концентраційних таборів". Поручаю прочитати.

Мій батько Євген Лозинський проживав на Станіславщині у 1941 році де він і родився (сьогодні Івано-Франківщина) та був районним провідником Організації Українських Націоналістів на Тисменицький район. Коли прийшли німці у 1941 році він разом з друзями між ними також були два браття Степана Бандери проголосили незалежну українську державу. Його забрали німці у полон спершу до Львова в тюрму на Лонського, а згодом першим транспортом до Аушвіцу де він опинився вже на початку 1942 року і де він відбув насильну працю та каторгу до січня 1945. Звідти разом з собою бо він хіба був ще працездатний хоч важив менше 50 кіля, німці забрали до інших таборів де він відбув поки його звільнили американці щойно у травні 1945 року.

EVHEN LOZYNKYJ was a young attorney and a Ukrainian freedom fighter intent on freeing his native land from Nazi and Soviet occupiers.

When the Germans invaded Ukraine in June 1941, he and his fellow rebels proclaimed an independent Ukraine.

The German Gestapo arrested him on September 21, 1941. At the beginning of 1942 he was transported to the notorious camp at AUSCHWITZ.

He was liberated by American forces in May 1945. Upon his liberation, he weighed under 100 pounds.

Колиб мій батько жив сьогодні він не хотів би, щоби я писав тільки про нього. Його друзями у концтаборі, ті котрі залишилися, були ціла група яка після звільнення опинилася у переселенських таборах Німеччини та Австрії. З часом деякі залишилися в Європі, а другі переїхали на Захід в Сполучені Штати Америки, Канаду, Аргентину Мій батько опинився у США. Я міг би поіменно подати багато друзів мого батька, теж політичними в'язнями німецьких концтаборів, одначе напевно більше їх я або не знав або забув. Майже усі з них стали творцями нової революції - визвольних змагань на чужині, закладали нові політичні установи, молодечі виховні організації та навіть фінансові колективи, завжди з вірою, що вони у США чи Канаді тимчасово, звільнять рідну землю і там повернуться. Це не була ілюзія. Така була воля та напрям життєвий і так вони виховували своїх дітей.

Мій батько помер природною смертю у 1977 році у відносно не старому віці у Нью-Йоркському шпиталю. Мабуть його життєвий шлях, а зокрема майже чотири роки у німецьких тюрмах та люгерах, а попередньо у польських в'язницях був чинником цього під щербленого здоров'я і передчасного відходу. Він одначе ніколи не нарікав на свою долю, бо він її сам вибирав і ціллю його життя завжди залишалось боротися за незалежну Україну. Він не був виїмковим у цьому. Коли я зустрічав його ближчих друзів, Степана Ленкавського, Петра Мірчука, Романа Малащука, Богдана Рибчука, вони говорили дуже подібно і завжди темою розмови була Україна.

Тому, у цей день відмічання звільнення Аушвіцу і єврейського Голокосту я згадую їх усіх, українських в'язнів з Аушвіцу хоча невідомі в більшості мені їх імена. Їм належить Царство Небесне і тому помолюся за усіх бо вони жили ідеєю допомогти своєму народові та були готовими віддати життя за нього. Як для мене це не тільки наша історія, це приклади для майбутніх поколінь. Більшої любові нема як вчив нас Господь Ісус Спаситель. Вічна Їм пам'ять!

27 січня 2020 року
Аскольд С. Лозинський (США)

До 90-ліття Українського Національного Об'єднання Канади 1932-2022

Коротка історія створення та діяльності

Згідно різних оцінок, поза межами України проживає біля 20 мільйонів українців. Велике переселення українців почалось в кінці XIX століття. Переселення українців відбувалось, як примусово так і добровільно. Примусово українців переселяли та виселяли уряди Московської імперії та Радянського Союзу. Ці переселення та виселення відбувались в основному в райони Далекого Сходу, Далекої Північній, Сибіру та в республіки Середньої Азії. Добровільно українці їхали до Канади, США, Австралії та країн Південної Америки. Доля не щадила українців, які переїхали до інших країн. В одних країнах було дуже холодно, а в інших дуже жарко. Вони мусили починати своє життя на нових поселеннях з "нуля". Але вони все пережили, влаштували своє життя, вивчилися самі та вивчили своїх дітей, побудували церкви та Народні доми. Але найголовніше те, що вони САМООРГАНІЗУВАЛИСЬ як громади на поселеннях так і по державах поселення. У 1967 році всі українці світу самоорганізувались у Світовий Конгрес Українців.

Ця книга про історію заснування та роботу лише однієї української організації в Канаді. Але це типова історія через яку проходила в тій чи іншій мірі вся українська діаспора по світі.

Це невелике дослідження виходить з нагоди святкування 85-ліття з дня заснування та діяльності Українського Національного Об'єднання Канади. Автор коротко описує, що уявлялася собою Північна Америка та Канада під час першої та другої хвиль іміграції українців. Якою була українська громада в ті часи та чому Січові стрільці та інші учасники визвольної боротьби за незалежність України 1917-1920 років вирішили організувати Українську Стрілецьку Громаду, Українське Національне Об'єднання Канади, Організацію Українок Канади та Молодь Українського Національного Об'єднання.

Також тепер, через майже 130 років української іміграції до різних країн, ми можемо робити висновки, що досягли українці по країнах поселення? Як вони зберегли свої традиції, мову, культуру. Як вони налаштували своє життя? Який вплив на них робили уряди в країнах поселення. Автор зустрічався з українцями в країнах Європи, Північної Америки, Південної Америки та мав контакти з іншими країн і можу з впевністю сказати, що серед українців по світі не існує бідних та голодних. Всі вони знайшли своє місце в житті. Це не дивлячись навіть на те, що в деяких країнах існували диктаторські та фашистські режими.

На привеликий жаль, за весь цей час, найгірше українці жили та живуть в самій Україні, на території Московської імперії та деяких республіках колишнього СРСР. Була велика надія на покращення життя коли Україна стала Незалежною, але стало ще гірше. По різних оцінках за роки незалежності з України виїхало біля ДЕСЯТИ мільйонів людей. Лише за останні п'ять років після Революції Гідності з України кожний виїжджає до одного мільйона людей. Чому так? Чи існує в цьому провина президентів та урядів України?

Також автор подає корутку інфорфацію про самоорганізацію структуру світового українства.

Скорочення*ОУН – Організація Українських
Націоналістів**СКУ – Світовий Конгрес Українців**КУК – Конгрес Українців Канади**УСГ – Українська Стрілецька Громада**УНО – Українське Національне Об'єднання**ОУК – Організація Українок Канади**МУНО – Молодь Українського**Національного Об'єднання**ТУС – Товариство Українців**Самостійників**СУК – Союз Українок Канади**УПЦК – Українська Православна Церква
Канади**ЛУК – Ліга Українців Канади**ЛУКЖК – Ліга Українських Католицьких
Жінок Канади**СУМ – Спілка Української Молоді**БУК – Братство Українців Католиків**УТКЦ – Українська Греко-католицька
церква**ТОУК – Товариство Об'єднаних Українців
Канади**I СВ – Перша Світова Війна**II СВ – Друга Світова Війна***Початок освоєння Північної Америки**

Історія Українського Національного Об'єднання Канади та Братніх Організацій являється невід'ємною частиною 125-літньої історії української діаспори Канади та 150-літньої історії самої Канади. Ці ювілеї ми святкували в 2016-2017 роках. В 2020 році будемо святкувати 90-літній ювілей. Нинішньому поколінню УНО та жителям України корисно знати, що уявляла собою Канада та українська діаспора в ті часи, хто організував УНО, які обставини привели до створення УНО, та яку роботу вони проводили. Проте вивчення історії створення УНО, кредитівок і інших, як ми тепер говоримо Братніх Організацій потрібно почати з історії створення Української Стрілецької Громади. Узагальнюючи всі ці питання ми перенесемося до початків появи перших європейців на землях Америки та на кінець XIX століття коли до Канади почали приїздити перші українці. В 1492 році іспанець Христофор Колумб відкрив Америку. В 1497 році Англія посилає Д.Кабота, який відкрив острови Н'юфаундланд

і Нова Скотія. В 1534 році Франція присилає Д.Каршієра, який відкриває річку св.Лаврентія в майбутній Канаді. В 1605 році С.Чамплейн, по слідах свого попередника, знаходить індіанські поселення на цій річці, куди в 1605 році привозить перших французських колоністів. Так в Північній Америці почали виникати перші поселення європейців, в основному це були фортеці. Ці поселення були засновані в основному вихідцями з Франції, Англії та Іспанії. Для цього кожна країна намагалась прислати як можливо більше своїх людей і в основному лише чоловіків. Також почав приїздити кримінальний елемент, який тікав з тих країн і який особливих проблем з мораллю не мав. Почувши про багатства Америки, сюди також кинулись підприємці, торговці та різні авантюристи. Так як приїздили в основному чоловіки то вони почали брати собі за жінок індіанок. Це дало початок появи метисів. В 1607 році до Північної Америки прибули перші родини з Англії, які належали до Пуританської церкви, тобто вони були протестантами, і які поселились в штаті Вірджинія. Але це вже були зовсім інші люди. Вони їхали не за золотом та багатством, а за релігійною і особистою свободою та заради справедливого життя по біблій. Для них християнська мораль була важливішою за золото. Як ми пам'ятаємо в Європі це був час страшних релігійних війн між католиками та протестантами. До речі у 2017 році виповнюється 500 років як Мартін Лютер започаткував реформу католицької церкви. Ці протестанські релігійні громади побудували США, майже як країну їхньої біблійної мрії. Як результат США стали одною з найрозвиненіших та найбагатших країн світу, що приваблювало, та приваблює мільйони людей зі всього світу до сьогоднішнього дня..

В XVII-XIX століттях уряди європейських країн переселяючи в Північну Америку своїх громадян намагались захопити як можливо більше територій, що привело в решті-решт до війн між колоніями різних держав. Англія спочатку перемогла Іспанію на півдні Північної Америки, а потім розпочала війну з Францією на землях майбутньої Канади. В 1759 році відбулась остання битва під містом Квебек де Франція прогнала битву і відмовилась від своїх колоній на користь Англії. Отримавши перемогу, Англія для покриття коштів війни в Північній Америці наклала

податки, як на переможених так і на свої власні колонії. Це викликало незадоволення в колоніях, що призвело до нової війни вже між Англією та її колоніями. Таким чином в 1776 році виникли США, які розірвали свої колоніальні відносини з Англією і проголосили незалежну державу. Проте США вже самі почали проводити таку саму колоніальну політику як Англія. Деякі північні поселення не приймали участі в війні південних колоній з Англією, а також противились приєднанню до США тому пішли ще далі на північ на землі майбутньої Канади. США, бажаючи приєднати до себе ще й північні колонії пішли на них війною. Але північні колонії, з допомогою військ Англії, в 1812-1814 роках відстояли свою незалежність і формально залишилися колонією Англії по сьогоднішній день. Англія, втративши свої колонії в США, почала інтенсивно освоювати землі майбутньої Канади. Переселенці з Англії отримували від уряду велику фінансову та матеріально підтримку. Також ми мусимо пам'ятати, що в ті часи, Англія тримала під контролем та посилала туди своїх людей та військо в Австралію, Нову Зеландію, Індію, Африку, Канаду, США та інші країни.

До середини XIX століття на півночі Північної Америки вже юридично сформувались: Нова Скотія, НьюБрансвік та інші Провінції Канади, які вирішили об'єднатись. Так 1 липня 1867 року було засновано Канаду. Щоб не повторити помилку, як з США, та не втратити для себе Канаду, уряд Англії підготував "British North America Act", яким дав Канаді право на самоуправління при цьому не розриваючи зв'язків з метрополією. Це був дуже розумний та хитрий хід. Формально до сьогоднішнього дня в Канаді та в кожній провінції присутній представник англійської королеви, генера-губернатор.

З часом серед поселенців Канади виникли дві сили, які бачили своє майбутнє по різному. Першими були прихильники англійської монархії і які в майбутньому стали – консерваторами. Другими були прихильники реформ і в майбутньому вони стали – лібералами. Але після заселення східних частин Канади людські ресурси Англії були вичерпані. Уряд Канади розвиваючи схід країни не мав ні людських, ні технічних, ні фінансових засобів розвивати свої західні землі на які покладали око більш технічно сильні та розвинені США. Після приєднання до Канади Британської Колумбії для

величезних канадських територій об'єднуючою ідеєю стала ідея побудови залізниці від "сходу" до "заходу". Об'єднаними зусиллями, урядом Канади, Англії та бізнесу була побудована залізниця від Галіфаксу до Ванкувера, тобто від сходу до заходу Канади. Почалось будівництво залізниці в 1881 році а закінчилось в 1885. З 1886 року почались перевезення по залізниці. Щоб повернути вкладені в будівництво залізниці гроші, бізнес мусив почати розвивати прерії Центральної та Західної Канади. Як ми вже говорили людські ресурси Англії та її колоній, Франції і деяких країн Західної Європи були також практично вичерпані.

Проте консервативна частина уряду Канади не бажала ніякої іншої імміграції. Але здоровий глузд та тиск бізнесу перемогли. Наступними масовими переселенцями до Канади стали німці меноніти з різних країн, шведи, датчани та ісландці. Але ці людські ресурси до приблизно 1886 року були теж вичерпані. В Західній Канаді через відсутність робочої сили наступила криза. Економічний розвиток призупинився. Потрібний був притік нових виробничих сил. До 1894 року переселенці зі східної Європи були не бажаними, так як слов'янські народи вважались мало-культурними, лінивими, не агресивними, без ініціативними і не придатними до піонерського життя в тяжких умовах

Але під тиском залізничної компанії та бізнесів консервативна частина канадського парламенту знову відступила і відкрила імміграцію зі Східної Європи. Серед різних народів Східної Європи до Канади почали приїздити і українці, але вони мали паспорти різних європейських країн так як України, як держави тоді не існувало.

Як для європейців так і американців традиційний вигляд українців в кожухах, вишиванках, чоботях та високих шапках був дивуватий. Але своєю настирливістю, наполегливістю, вмінням освоювати дикі землі та вести фермерські господарства українці завоювали до себе повагу і перший скептицизм по відношенню до них зник. В XIX столітті було також важливим те, що українці були християнами та білими людьми. Але люди, які приїхали в кінці XIX століття до Канади, не були першими українцями які приїхали до Північної Америки (ПА). В різних джерелах ми можемо знайти спогади чи посилання на те, що поодинокі українці в складі інших народів почали приїздити до ПА ще в XVII столітті проте автор знайшов

задокументований спогад лише про одну людину. Його ім'я Агапій Гончаренко, який народився в селі Кривині, Київської губернії 17 серпня 1832 року. В 1853 році закінчив духовну семінарію. В 1857 році російський Синод посилав його до Греції навчатись де він знайомиться з російськими революціонерами (Бакуніним та іншими). Рятуючись від переслідування російським урядом в 1865 році він тікає до США де проводить службу в грецьких православних церквах. Коли США відкупили від Росії Аляску то він з 1868 року видавав часопис для росіян Аляски "Аляска Геральд" де друкував також вірші Т.Г.Шевченко. Знав грецьку та арабські мови. Пізніше жив на фермі біля Сан-Франциско. Одружився на італійці. Пробував заложити комуну "Україна" в Каліфорнії. Був революціонером, але патріотом України. Помер 7 травня 1916 року. Його парк та спогади про нього живуть в США до сьогоднішнього дня.

Перша хвиля українців-імігрантів припадає на 1891-1914 роки.

За цей час біля 180 000 русинів-українців приїхало до Канади. Більшість з них були малоосвітчені селяни з західних українських етнічних частин Європи, але які входили до різних країн Європи. Самими першими та найбільш відомими вважаються Іван Пилипів та Василь Єленяк. З початком I Світової Війни урядом Канади більше 5000 українців було заарештовано, відібрано майно і поміщено до концентраційних таборів лиш тому, що вони мали австро-угорські паспорти, а Канада воювала на боці Англії проти Австро-Угорщини та Німеччини. Найбільш прикро, що українці не мали ніякого відношення до війни Австро-Угорщини проти сусідів та стали жертвою своєї бездержавності. Уряд Канади вибачився перед українцями за свої дії в минулому майже через 100 років.

Причини іміграції українців до Канади та інших країн в кінці XIX століття.

В ХУ-ХІХ століттях українські етнічні землі були захоплені правлячою верхівкою різними колонізаторами: московитами, поляками, татарами, турками та іншими сусідами. В той час як поміщики мали по 500-1000 га. землі, український селянин мав лише 1-5 га. землі. Цієї землі не вистачало щоб прогодувати традиційно великі українські селянські родини. Деякі родини не мали землі взагалі. Канада в той самий час, пропонувала 160 акрів (65 га.) диких, неосвоєних, лісистих ділянок за \$10 і родина мусила мати по приїзду \$25.

Це були для українців великі гроші як на той час, але досить дешево для Канади, так як в Канаді в ті часи можливо було заробити одного доляра за день. Отримавши свої 160 акрів родина залишалась один-на-один з дикою природою. Спочатку будували собі "бурдей", або курінь де тимчасово жили і навіть зимою при -40С.

Розчищали землю, вирубували ліси, сіяли пшеницю та городину, будували першу хату. Отримавши землю і побудувавши перше примітивне житло, людям потрібні були гроші щоб розвивати господарство. Тому чоловіки йшли по містах та лісах заробляти гроші. Це була в основному тяжка фізична праця по 12 годин на день і за 1-2 доляра в день в тяжких житлових та кліматичних умовах.

*Нам тепер тяжко уявити як спиляти таке дерево
Такими були канадійські дерева*

Жінки залишались в бурдеї, корчували дерева та заготовлювали будівельні матеріали для хати.

Сильні морози та комарі робили умови праці, як чоловіків так і жінок дуже важкими. Жінки об'єднувались для заготівлі дерева для майбутнього будинку

Проходили роки. Люди ставали на ноги фінансово та матеріально. Потім приходили духовні потреби: будували церкви, школи, самоорганізовувались в різні культурні, просвітницькі, професійні та інші гуртки. З часом найбільш освічені представники української громади ставали політиками та бізнесменами.

Що уявляла собою українська громада в ті часи.

До 1910 року українська громада по своєму релігійному, політичному та культурному становищу стала дуже різноманітною. Це були:

- Русини греко-католики
  - Русини православні
  - Руські православні
- Незалежні русини греко-католики
  - Серафимці
  - Пресбитеріани
  - Соціалісти
  - Народовці
- Та інші малочисельні групи

Через початок I Світової Війни з 1914 по 1919 роки імміграція до Канади практично була відсутня. Біля десяти тисяч українців з Канади воювали в Канадійському війську. Один з них Филип Коновал отримав найвищу нагороду: "Хрест Вікторії". Величезною подією для діаспори стало проголошення в 1917 році Української Народної республіки (УНР). Це дало великий поштовх для відродження української свідомості, історії, культури, мови та духовності.

Друга хвиля імміграції українців до Канади

припадає на 1919-1939 роки. За цей час до Канади приїхало біля 70 000 українців. Більшість з них були вже освіченими, були учасниками збройної боротьби за незалежність України і мали досвід організаційного життя в незалежній Україні з 1917 по 1922 роки. Після того, як Польща почала проводити на етнічних українських землях паціфікацію та терор проти українського населення, частина населення подалась на імміграцію. Уряд Польщі в той самий час стимулював виїзд українців з етнічних українських земель. Хоч інколи в інших країнах за агітацію до імміграції можливо було потрапити до в'язниці. Таким чином в 20-тих роках ХХ-го століття в Канаді була присутня I хвиля українських іммігрантів та її нащадки і постійно прибуваюча II хвиля. На жаль II хвиля не завжди знаходила спільну мову з представниками I хвилі. Для цього було декілька причин:

а) в значній мірі перша хвиля спостерігала за подіями в Європі і в Україні здалека і не завжди розуміла, що там відбувається. В українській діаспорі ще не була вихована власна національна політична, історична, наукова, аналітична та просвітня еліта, так як України як держави не існувало. Разом з тим відбувався величезний ідеологічний вплив на українську громаду сусідніх держав, які захопили українські етнічні землі та володіли ними сотні років, проводячі асиміляцію українців.

б) сама перша хвиля вже була розбита на декілька, інколи не примиримих, частин громади релігійно і ідеологічно. Дехто вважав себе русинами, дехто рутенами, руськими, бойками, гуцулами, галичанами інколи не знаючи, що всі вони українці зі спільною мовою, традиціями, культурою. Хоч за попередні 30 років життя в Канаді духовні інституції та провід громади провели величезну роботу по національній освіті дорослих та дітей. Тобто спільна українська мова, народні та церковні звичаї єднали людей. Найбільш вони не могли зрозуміти, «чом то одні русини, а дві віри». Мається на увазі греко-католики та православні.

в) величезну антиукраїнську роботу проводили промосковські та прокомуністичні сили про які ми поговоримо пізніше.

г) в українській громаді ще не існувало загального та керівного спільного центру, який би об'єднував всіх українців.

Основні об'єднання українців в Канаді на початку минулого століття та їхня подальша історична доля.

Українська Греко-Католицька Церква і громада.

Перші українські поселенці в своїй більшості були греко-католиками, але через відсутність перших десять років українських священників, вони приставали до церков інших конфесій: французьких, англійських, польських, румунських, угорських та інших навіть протестанських церков, так як до безрілігійності вони не звикли. В 1899 році у Вінніпезі священник Д.Поливка організував першу Греко-католицьку парафію в Канаді. В 1897 році до українських поселень в Альберті почали приїздити перші московські православні місіонери зі США Романов і Александров а пізніше і інші. Поява московських місіонерів стурбувала місцевих римо-католиків тому єпископ Лянжвен з Вінніпегу допоміг спровадити з США руського (українського) греко-католицького священника о.Нестора Дмитріва. А в 1898 році Лянжвен допоміг придбати для громади землю під церкву і цвинтар в містечку Стар в Альберті. Але між 1898-1900 до цієї церкви приїздили лише московські священники, що привело до клопотів пізніше. Громада розділилась і почала судитись, якій громаді Греко-Католицькій чи Православній належить першинство в володінні церквою. Суд тривав 4 роки в Едмонтоні, Оттаві і Англії і коштував 75 тисяч доларів, що було величезною сумою на той час. В 1902 році приїхало троє отців Василянів: о.П.Філяс, о.С.Дидика, о.А.Строцький, один братчик і чотири сестриці служебниці, що викликало суперечність в громаді: “чому приїхали “целібатніки” а не жонаті священники як вдома”? В цей самий час приїхав московський “єпископ” Серафим, проголосив про створення “незалежної руської православної церкви”. Незалежної, як від Риму так і Москви. Він взбаламутив багато людей, “висвятив” декілька священників. Як з'ясувалось пізніше він був ошуканець і обманець.

Під тиском римо-католиків французів та ірландців Папа видав “Бюллю”, якою скасував греко-католицький обряд і підчинив українських греко-католиків під римо-католицьких

єпископів. Але українці так рішуче проти цього виступили, що Папа змушений був відкликати свою “Бюллю”. Одночасно це призвело до того, що частина українських греко-католиків перейшла до Руської Православної Церкви, яка була присутня в Північній Америці. В 1912 році з приїздом до Канади о.М.Будки, який почав видавати газету Український Русин, становище УГКЦ почало розвиватись більш успішно і продовжується до сьогоденного дня.

В 1928 році почали видавати газету “Західні вісті”, яка починаючи з 1931 року виходить як “Українські вісті” до сьогоденного часу.

Пізніше, в 1932 році, громада об'єдналася в Братство Українців Католиків (БУК), Лігу Українських Католицьких Жінок (ЛУКЖ) та молодіжні відділи. Всі ці організації існують до сьогоденного дня

УГКЦ в кінці XIX на початку XX століття, на етнічних українських землях в Європі, провела величезну роботу по вихованню населення в українському дусі та традиціях. В значній мірі військовий і політичний провід українців був вихований в родинах греко-католицьких священників. В Україні УГКЦ за часів СРСР існувала в підпіллі, але робила велику роботу для незалежності України. Коли СРСР розпався УГКЦ в Україні відродилась і тепер відіграє дуже важливу роль в розбудові Незалежної України. 18 серпня 2013 року в Києві було освячено та урочисто відкрито Патріарший Собор Воскресіння Христового на лівому березі Дніпра.

Українська Греко-Православна Церква і громада.

На початку 20-го століття в Канаді, деяка частина громади, яка належала до Православної церкви організувалась в гуртки під назвою Народовці. Так в 1907 році у Вінніпезі була створена організація Українські Народовці, яка почала видавати газету “Український Голос”. Пізніше вони стали основою становлення УГПЦ та СУС. Такі гуртки існували з середини 19 століття ще на етнічних українських землях в Європі і зробили велику роботу по національному та патріотичному вихованню населення західноукраїнських земель. Початок становлення Української Греко-Православної Церкви в Канаді починається після проголошення Української Народної Республіки в 1917 році, і коли в Україні

відновила Українська Автокефальна Православна Церква. Це викликало велике піднесення в діаспорі. Були вони в основному прихильниками С.Петлюри.

18-19 липня 1918 року в Саскатуні зібралось біля 150 делегатів з західних провінцій на Довірчі збори. Було проголошено заснування Української Греко-Православної церкви в Канаді. II Собор УГПЦ в Вінніпезі 27.11.1919 року виніс ухвалу: *“УГПЦ в Канаді вважає себе частиною Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ) в Україні, однак злучиться з нею аж тоді, коли вона буде автокефальна, незалежна від московської, або якої іншої церкви, а духовна і адміністративна влада буде в руках українців.* В кінці 1920 року 3-тій Собор УГПЦ доручив консисторії і відділу братства звернутись до київської метрополії щоб дістати для Канади українського єпископа. Але там вже правили більшовики і делегацію не пустили. Так як в США УАПЦ вже існувала то на 4 Соборі в 1924 році було прийнята ухвала звернутись до архієпископа Івана Теодоровича щоб він прийняв УГПЦ в Канаді під свій духовний провід. Що і сталось.

Розуміючи важливість просвіти для своїх дітей та громади, активісти почали організовувати просвітні “читальні”. Перша така читальня в Канаді, була створена в Едмонтоні в 1903 році Павлом Рудиком. Вони ставили вистави та займалися просвітою. Пізніше ця “читальня” дала народження драматичному гуртку ім.І.Франка. В 1917 році в Едмонтоні був zorganizований студенський гурток ім. А.Коцька. В літку 1916 року в Саскатуні був організований Інститут ім. Петра Могили. З часом ідея просвітництва громади набрала широкого розголосу і в грудні 1917 року до Саскатуна приїхало вже біля 700 делегатів з трьох західних провінцій, які під час з’їзду зібрали 14 тисяч доларів на поширення ідеї просвітництва. Це була величезна сума грошей. Як ми пам’ятаємо, в ті роки людина могла заробити 1 долар на день. Серед делегатів були і представники з Едмонтону, які прийняли рішення заснувати таку саму просвітницьку інституцію і в Едмонтоні. Ініціаторами були студенти А.Кобзей та І. Рурик а також П.Зварич з Вегривілу та Тимко Гошко, фермер з околиці Борців. 10 березня 1918 року, ця група започаткувала Український інститут ім.М.Грушевського в

Едмонтоні, який став відділом Інституту ім. П.Могили. Тепер це інститут ім. св.Івана біля Албертійського університету і який належить до Української Православної Церкви в Канаді та існує до сьогоднішнього дня і являється однією з найстаріших організацій української громади в Канаді.

Православна громада в 1927 році об’єдналася в Союз Українців Самостійників (СУС), Союз Українок Канади (СУК) та Союз Української Молоді Канади (СУМК). Всі ці організації існують до сьогоднішнього дня. Колишній СУС існує під ім’ям Товариство Українців Самостійників (ТУС).

В 1951 році на позачерговому Соборі була прийнята нова назва Українська Православна Церква Канади (УПЦК). В 1990 році УПЦК увійшла до Константинопольського Патріархату. Але якщо бути відвертими то увійшов до Константинополя провід та консисторія УПЦК, а не прості віруючі. Деякі віруючі до сьогоднішнього дня не знають і не розуміють до кого вони належать. Тобто ми можемо допустити, що значна частина віруючих УПЦК в кінці 80-тих років була просто ошукана. Проте це рішення “проводу” УПЦК виглядає досить дивним. В кінці 80-тих років було зрозуміло, що з СРСР щось станеться і було багато ознак того що він розвалиться. Але замість того щоб почати виконувати рішення 2 Собору УГПЦ від 27.11.1919 року та кинутись допомогти Україні вирватись з московського релігійного ярма, УПЦК “тікає” до Константинополя. Один з активних учасників тих подій “хвалився”, що вони туди поїхали “не з пустими руками”. Тепер вони виправдовуються тим, що вони пішли до Константинополя, щоб допомогти Українській Православній Церкві в Україні. Але за майже 20 перших років Незалежності України представники Консисторії і духовенства УПЦК, перебуваючи в Україні зустрічалися виключно з УПЦ Московського Патріархату??? Навіть більше. Деякі дуже активні члени української громади приїжджаючи як міжнародні спостерігачі на вибори в Україну по неділях ходять до церкви УПЦ МП??? На запитання чому не до УПЦ Київського Патріархату? Відповідь: “Вона не канонічна”!!!

Кульмінацією таких “братніх взаємовідносин та підтримка України” став приїзд до Канади Патріарха УПЦ КП Філарета в 2012 році. Митрополит УПЦК Юрій видав директиву всім

членам Консисторії та духовенства про заборону спілкуватись чи навіть наближатись до Патріарха Філарета. Саме ім'я та сан Філарета в директиві були взяті в лапки. Це викликало велике обурення серед парафіян УПЦК. Через заборону зустрічатись з православними Канади Патріарха Філарета з радістю та приємністю вітали в церквах та громаді Української Грекокатолицької Церкви. Для виправдання такої своєї ганебної поведінки по відношенню до Патріарха Філарета, провід УПЦК посилається на те, що все було зроблено: "Згідно з розпорядженням і за благословення Його Все Святості Все-Святішого Патріарха Варфоломея I. "Патріарха Філарета" не можна у цей час вітати, ані справляти на його честь бенкети у парафіях Української Православної Церкви в Канаді, чи на території, яка їм належить,". Пізніше один з активних членів УПЦК визнавав цю помилку "як поганий піар" але не як зрадницьку позицію проводу УПЦК по відношенню до України. Після цього скандалу та нової війни Москви проти України, провід УПЦК почав проводити більш проукраїнську політику. На цьому прикладі проглядається дві принципові поведінки УГКЦ та УПЦК по відношенню до України та подій в Україні. В той час коли Архиепископ УГКЦ Святослав приїхав в Україну і побудував свою головну резиденцію на лівому березі Дніпра в Києві, то провід УПЦК на протязі багатьох років духовно і фізично дистанціював себе від України. Але громада таких речей не забуває і не вибачає.

Союз Гетьманців Державників.

29 квітня 1918 року гетьман Скоропадський внаслідок державного перевороту захопив владу в Україні. Його підтримала окупаційна німецька влада в Україні. Провівши ряд позитивних рішень він допустився декількох стратегічних помилок. Він проголосив про входження України до складу Росії чим викликав незадоволення людей. Січові стрільці під проводом Є.Коновальця підняли повстання і вигнали його з України. Послідовники гетьмана Скоропадського були в Канаді і США. Вони створили в 20-тих роках свою дуже сильну мережу військового типу. Але вони вже виступали за звільнення України з московського поневолення. Проте за помилки потрібно "платити". Союз Гетьманців Державників в Канаді організувався в 1924 році з декількох просвітньо-спортивних товариств з виразною монархічною ідеологією на чолі з гетьманом Скоропадським і мав виразну військову направленість (Січ). Члени дбали про військовий вишкіл. Для цього перебували в резервових частинах канадійської армії щоб отримати вишколи для визволення України. Проводили військові маневри. Мали власні літаки. Вони були одними з засновників Конгресу Українців Канади в 1940 році. Союз Гетманів Державників припинив своє існування в 50-тих роках минулого століття.

1918 рік. Рідна школа в місті Вегревіл провінція Альберта

Створення громадських та не церковних об'єднань.

Великі непорозуміння, які виникли в громаді на церковно-релігійному ґрунті, відштовхнули значну частину людей від церкви. Священики називали їх за це «соціалістами», хоч вони в сучасному розумінні цього слова, в основній своїй масі ніякого відношення до соціалізму не мали. Після того як перші переселенці стали трішки на ноги почалась громадська діяльність в громаді. В першу чергу з домів читалень, яким присвоювались імена Т.Шевченко, І.Франко, М.Павлика. На початку 20-го століття вже існувала розгалужена система українських Народних домів, шкіл, бібліотек, танцювальних, хороших та театральних колективів, не пов'язаних з церквами, а також жіночі та молодіжні мистецькі гуртки при різних організаціях. Було багато інших об'єднань місцевого характеру, коли об'єднувались вихідці з якогось певного регіону.

В 1903 році почала виходити газета Канадійський фермер. Були намагання створити один керуючий орган для всіх українських організацій, але це вдалося зробити лише в 1940 році коли був заснований Конгрес Українців Канади (КУК), який об'єднав всі українські організації і який існує до сьогоднішнього дня.

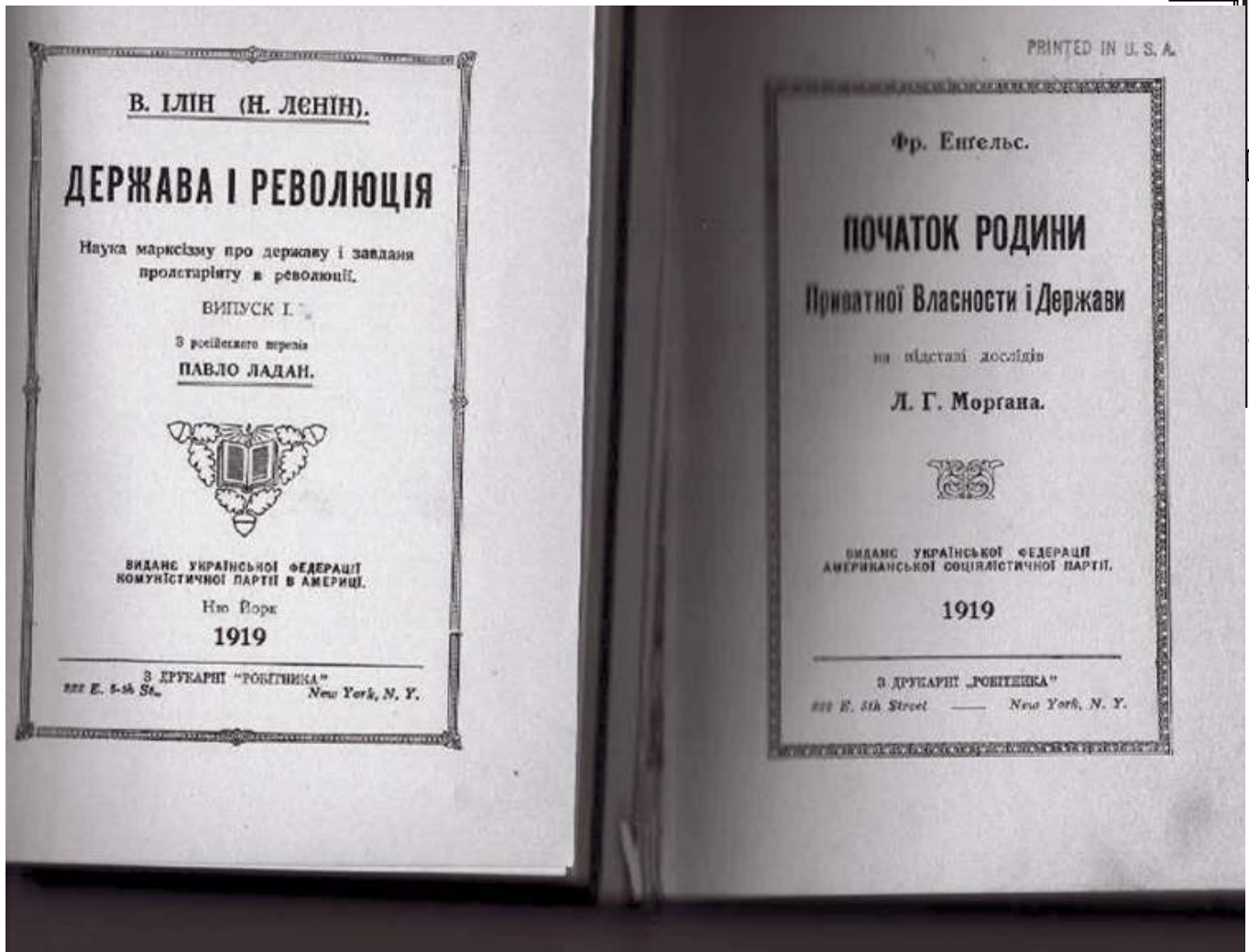
Соціалістично-Комуністичний рух в Канаді

Після більшовицького перевороту в Російській імперії весь світ поділився на два табори комуністичний та антикомуністичний. Хоч це розділення суспільства розпочалося ще на кінці XIX століття. На жаль розділилась і українська громада в Україні та діаспорі. Тобто в Канаді також існували Соціалістично-Комуністичні сили і їхні братні структури. Вони орієнтувались повністю на більшовицьку Москву та Україну в складі Радянського Союзу. Їхній провід відкидав християнство. Тому з ними вся інша українська громада ніяких стосунків не підтримувала. Інколи це виливалось в велике протистояння та конфлікти. Про що поговоримо пізніше.

Цей рух в Канаді бере свій початок ще на українських землях, де в кінці XIX століття соціалізм заволодів головами багатьох людей. В

тому числі і головами української інтелігенції; як І.Франко, М.Павлик, В.Винниченко, М.Грушевський, С.Петлюра та інші. Серед перших українських переселенців також були і соціалісти. В 1907 році в Канаді був створений Український Соціалістичний Союз, який почав видавати газети «Червоний прапор» та «Робітничий нарід». В 1914 році була створена Українська Соціал-Демократична партія Канади з марксистською ідеологією. 29 березня 1917 року у Вінніпезі соціалісти на своєму мітингу привітали своїх російських робітників-революціонерів та засудили створення Української Народної Республіки. У 1918 році канадійський уряд заборонив УСДП, заарештував десятки її членів та заборонив їхню пресу. Після цього в 1918 році виникла нова організація Товариство Український Робітничо-фермерський дім, котре існує до сьогоднішнього дня під назвою Товариство Об'єднаних українців канадців. В 1921 році була заснована спочатку підпільна Комуністична Партія Канади більшість членів якої склали іноземці. А найбільше всього фінів, українців, словаків та євреїв. З огляду на велику кількість українців, при КПК існував український відділ. Створювався він під впливом перемоги більшовиків в Росії і за їхньої фінансової, матеріальної та ідеологічної підтримки. Всі ці прокомуністичні структури повністю орієнтувались на Москву та Україну в складі СРСР. Виступали як «захисники» інтересів робітників та фермерів перед буржуазією, чим приваблювали до себе велику кількість українців. В 20-тих роках прокомуністичний та промосковський ТУРФД налічував: 116 чоловічих, 50 жіночих та 55 молодіжних відділів, 60 бібліотек, 75 самодіяльних оркестрів та гуртків. В 1918 році була відкрита в Едмонтоні українська книгарня куди Москва поставляла різну пропагандистську літературу і яка проіснувала більш 90 років. Хто пам'ятає Українську книгарню на 97 вулиці біля магазину Орбіт, то це мова йде про неї. Всі члени організації були носіями української мови, культури, традицій, але на жаль були задурманені московською пропагандою.

Це лише невеликий приклад літератури яка розповсюджувалась серед українців в Північній Америці. Але читач може уявити становище. Україна лише проголосила про своє бажання мати самостійну державу:

група українців членів комуністичної партії Канади.

А вже в “десь” було заплановано почати організовувати українців та задурювати голови. В 1919 році почали друкуватись для них книги. Але маються такі видання і попередніх років. Та інформація яку заклали в голови деяким українцям сто років тому працює до сьогоднішнього дня.

В залежності від взаємовідносин Західного світу та Москви на протязі своєї історії прокомуністичні організації урядом Канади то заборонялась, а майно відбиралось то знову дозволялась. Під час існування СРСР ТОУК була єдиною українською діаспорною організацією в Канаді з якою Україна (читай Москва) підтримувала тісні взаємовідносини. В Україні члени ТОУК проходили різні вишколи. В 30-тих роках молодь ТОУК проходила вишколи в СРСР для організації різних провокацій та диверсій в Канаді. На жаль тисячі українців в Канаді вірили московській пропаганді. Але коли вони бачили що уявляє собою Радянський Союз на власні і становище України в ньому то змінювали свої погляди. Так в кінці 20-тих років комуністичні активісти, які їздили по фермерських господарствах, завербували молодого хлопця з Манітоби Івана Гладуна. Він повірив в московську пропаганду та став членом Комуністичної партії Канади. Пропрацювавши дуже успішно як комуністичний агітатор декілька років в Канаді він був направлений Москву на дев'яти місячні курси для навчання в міжнародний ленінський університет. Разом з ним там навчалось ще 20 людей з Канади. Всього там навчалось біля 6 тисяч студентів зі всього світу. Лекції їм читали відомі комуністичні лідери по теорії комунізму та марксистській філософії. Їм говорили, що вони стануть важливими лідерами революційного руху. Офіцери червоної армії та таємної поліції навчали їх тактики ведення бойових дій, організації повстання, володіння різною зброєю, виготовлення вибухівки та висаджуванню поїздів, проведенню саботажу. Для кожної країни розробляся своя окрема програма. «Студентів» з Канади вчили як вбити клин між французьким Квебеком та іншою частиною Канади. По поверненню до Канади вони мусили збирати інформацію про військові частини, їхнє розташування та озброєння. На випадок війни між СРСР та Канадою вони мусили підривати залізничні колії щоб зупинити переміщення військ. Івана Гладуна це обурювало і після

повернення до Канади він порвав з комуністами і написав в 1948 році книгу «Мене вчили зради». Але таких були одиниці. Такі курси діяли до 1939 року і Москвою було підготовлено десятки тисяч своїх агентів, терористів, комуністичних лідерів по всьому світі. В 1960 році в Москві ідея підготовки радянських агентів під виглядом створення Університету Дружби Народів імені П.Лумумби в якому тепер навчається біля 20 тисяч студентів зі всього світу. Готуючи лікарів чи інженерів Москва також готує своїх агентів по всьому світу.

Під впливом московської пропаганди в Канаді деякі фермери в 30-тих роках організувались в колгоспи. Але з цієї авантюри і експерименту нічого не вийшло. Члени пересварились і колгосп розпався. «Чому моя дружина біля корів а твоя сидить в коноторі» спрацьовувало набагато краще ніж антикомуністична пропаганда. Тяжко зрозуміти мотивації та наївність тих фермерів, які були прихильниками соціалізму та Москви. Адже Москва присилала їм тисячі різних матеріалів і особливо класиків марксизму-ленінізму, в яких чітко було розписано цілі, які вони мають і якими шляхами їх досягати. Український селянин завжди мріяв про власну землю.

В Канаді він її отримав майже безкоштовно і став господарем. По термінології Москви вони вже були “куркулями”, “експлуататорами”, “спекулянтами” та “ділками”, проти яких мусить вестись сама жорстока боротьба. Один з активних учасників комуністичного руху Канади та довголітній голова Товариства Об'єднаних Українців Канадців Петро Кравчук у своїй книзі, під псевдонімом Марко Терлиця, “Правнуки погані” так писав про успішних українців в Канаді: “Багато українців, як уже сказано “вбилось в колодки” та стали ділками, власниками підприємств, майстерень, крамниць, готелів, ресторанів, гендлярями нерухомого майна. Іншими словами-серед канадських українців-поселенців утворилась верства експлуататорів і спекулянтів, яка пов'язує свої інтереси вже не з трудящими, але з канадською буржуазією”. Свої “дослідження діаспори” М.Терлиця видав в Україні в 1960 році в яких УНО та інші українські не комуністичні організації інакше як “фашистами” не називає. Москва серед членів ТОУК мала своїх агентів через яких намагались впливати на

політиків в Канаді. Як для прикладу ці агенти старались впливати на мерів міст Торонто, Отави та Вінніпегу щоб ті на міських ратушах не вивішували українські прапори під час різних українських свят та під час вшанування жертв Голодомору. Особливу активність, в жовтні 1983 року, вони проявляли разом з посольством СРСР в Канаді проти встановлення в місті Едмонтон, першого в світі пам'ятника жертвам Голодомору в Україні. Після того як СРСР розпався і Україна стала незалежною членство в організації розділилось. Молодь, середнє покоління та частина старшого вітають і сприймають незалежну Україну. Більшість членів організації були і є звичайні нормальні люди та патріоти української культури, мови та традицій. Але все ще існує невелика, але дуже впливова частина проводу організації, яка живе в минулому і орієнтується на Москву. Лише через 10 років незалежності України деякі відділи ТОУК замінили радянські прапори на українські. В 2014 році під час кровавих подій на Майдані центральний провід ТОУК в Вінніпезі прийняв сторону Януковича, ПР та Москви і звинуватив США та Європу в ескалації проблем в Україні та підтримці "фашистів" і "націоналістів" в Україні. В своїй декларації, розміщеній на їхній вебсторінці, www.auc.ca провід ТОУК звертається до країн Європи та США з проханням зменшити їхню ворожнечу та ненависть до Москви. Провід ТОУК виправдовує дії Москви в Криму, захищає Партію Регіонів, комуністів та виступає проти наближення України до Європи та закликає до більшої співпраці України з Москвою. Вони попереджають що "фашистська" Україна буде так само небезпечна як фашистська Німеччина. Це можливо було б зрозуміти в 1918 році. Але мати такий погляд на події в Україні в 2014 році та під час чергової агресії Москви проти України, виглядає як маразм або зрадою по відношенню до України. Наївністю столітньої давності це тяжко назвати.

Повертаючись в минуле ми мусимо зауважити, що економічна криза між I СВ та II СВ і особливо в 1932-1933 роках була однією з причин поширення комуністичного руху в Канаді. Після I СВ в Канаді почалась економічна депресія. Люди втрачали роботу, фермери не могли продати їхню продукцію. Разом з тим до Канади почала приїздити нова

хвиля іміграції. Приїздили десятки тисяч людей, які тисячами їздили з одного кінця Канади в інший в пошуках роботи. Появився кримінал. З війни повернулись більше сотні тисяч колишніх канадійських вояків, яких уряд мусив в першу чергу забезпечити роботою, якої також не було. Таке становище було чудовим ґрунтом для добре проплачених і тренуваних московсько-комуністичних агентів, які увивались між натовпами безробітних і розповідали їм про той рай, який будується в Росії. Їм на жаль вірили. В той самий час українські греко-католики боролись з греко-православними і навпаки. На це витрачались сили, час та фінанси. До економічної кризи початку 30-тих років, Європа в основному закупляла канадську пшеницю. Але в 1932-1933 роках Європа відмовилась від канадської пшениці. Продукція фермерів сильно впала в ціні. Пшениця залишалась на полях, так як ціна на неї була така мала, що не оплачувалось її збирати. Ферми банкрутували. Комуністичні агенти ходили від ферми до ферми і агітували людей іти на страйк. Осінню 1932 року вони організували "голодний марш" фермерів (в основному українців) з сім'ями на Едмонтон, який жорстко розіграла поліція. Побачивши поліцію комуністичні ватажки повтікали, а поліція побила наївних та довірливих фермерів.

На жаль існує зв'язок між Голодомором 1932-1933 років в Україні та економічною кризою серед українських фермерів в Канаді.

Українці в Україні і Канаді вирощували пшеницю. Для Канади Європа була одним з основних покупців зерна. Москва в 1932-1933 роках відібрала зерно в українського селянства в Україні. Це привело до штучного Голодомору та винищення біля 7 мільйонів українців. Після цього Москва продала це зерно до Європи по дуже низьких цінах. Європа відмовилась від канадського зерна, що викликало банкрутство фермерів в Канаді. Абсурдність становища полягає в тому, що значна частина українських фермерів в Канаді була на боці соціалістів та комуністів, тобто Москви.

Комуністична пропаганда та її засоби «переконання»

Для неосвітчених людей вони влаштували комуністичні школи, де в якості підручників використовували прокомуністичну літературу. Провід виучували, як в

Канаді так і в СРСР. Організували хори, мандолінові оркестри, драматичні гуртки, ідальні для безробітних. Найбільшу роботу комуністичні агенти проводили серед українських фермерів, серед яких розповсюджували різні друквані комуністичні матеріали. Комуністами для «фізичного» поширення своїх ідей та захисту своїх лідерів були створені бойові бригади «Троденські ребята», (тут мабуть мається на увазі «городські ребята» МВ) які влаштовували провокації під час різних українських віче та акцій, тобто просто били своїх політичних противників. Практично прокомуністичні сили тримали під своїм контролем великі маси безробітних та дрібних роботодавців. На всіх роботах по лісах, копальнях, цегельнях комуністи мали подавляючий вплив на людей. Ніхто не міг їм нічого протипоставити. Інколи вони були серед керівництва бізнесів. Якщо хтось перечив їм то тих вони перевиховували кулаками, або вночі накривали ковдрою і відбивали всі органи, або звільняли з роботи, що було під час економічної кризи катастрофою для родин. Комуністи намагались впливати не лише на дорослих, але і на дітей, а також і через дітей. Так як прокомуністичні сили були більш агресивними та організованими то їхні діти дразнили та били дітей «жовто-блакитників».

Таке було і в Канаді

Автор подає так багато матеріалів про комуністичний рух в Канаді, для того, щоб теперішнє членство УНО та жителі України більше зрозуміли ті обставини в яких жили, працювали, будували церкви та домівки наші перші хвилі імміграції.

Українська Робітнича організація (УРО)

Невелика організація, яка існувала спочатку, як Федерація Українських Робітничо-Фармерських організацій потім як Союз Українських організацій. Була організована в середині 30-тих років в основному з фермерів та колишніх членів ТУРФД, які були з незгодні з репресіями які творила Москва в Україні і на знак протесту вийшли з ТУРФД. Це значно послабило промосковські та протикомуністичні сили в Канаді. Видавали різко антирадянську газету «Правда». УРО підтримувала та була прихильником В.Винниченко. УРО виступила однією з засновників КУК в 1940 році. Припинила своє існування скоріш за все в 70-тих рока

Продовження допису "До 90-ліття Українського Національного Об'єднання Канади 1932-2022. Коротка історія створення та діяльності" Миколи Воротиленка читайте у наступному номері журналу "Бористен"

Рецепти *української* кухні

САЛАТ З БУРЯКА З ХРІНОМ

Простий, низькокалорійний, корисний, оригінальний, пісний – з усіх боків ідеальний цей салат з буряка з хріном. Буряк з яблуком гармонійно доповнюють один одного, а хрін дарує легку пікантність. Чудовий вітамінний салат для бадьорості та настрою.

СКЛАДОВІ

- 2 шт. Буряк (середнього розміру)
- 1 шт. Яблуко (велике)
- 1 ч. л. Хрін
- за смаком Гарбузове насіння
- 1/2 ст. л. Лимонний сік
- 1-2 ст. л. Соняшникова олія
- 2 гілочки Петрушка
- за смаком Сіль та перець

шматочок буряка і яблука.

Додайте сіль, перець, заправте рослинним маслом, посипте гарбузовим насінням і подрібненою петрушкою.

Буряк загорніть у фольгу і запечіть в духовці при 180 ° С близько години (до готовності). Буряк краще брати невеликого розміру - так він швидше приготувався.

Наріжте готову буряк і яблуко слайсами, полийте лимонним соком, заправте салат хріном, добре змащуючи кожен

**ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО
ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

Не рубай

а посади!

ШВИДКО
ЗРУЧНО
ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію МІСТ з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

○ ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
 В Україну: 30-40 днів
 В Москву: 30-40 днів
 В Ст. Петербург: 35-45 днів
 Решта регіонів на www.meest.us

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
 В Україну: 3-5 робочих днів
 В Москву: 5-7 робочих днів

○ ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
 ○ ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
 ○ УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
 ○ ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

MIST MEEST

Marketing and design by imaginestudio.com

Заснований 2005 року поштово-логістичний оператор України, ТзОВ «Торговий Дім «Міст Експрес» є одним з лідерів у сегменті доставки відправлень «до рук» Одержувача. Підприємство належить до поштово-логістичної групи «Meest Group», яка сягає своїм корінням міжнародної корпорації МІСТ (Meest Corporation Inc., Торонто, Канада).

У кожному обласному центрі України та у великих містах діють склади компанії з технологією он-лайн реєстрації усіх процесів: приймання на склад, видача на доставку чи видача відправлень клієнту на складі. Компанія обслуговує понад 100 власних підрозділів, активно розбудовує мережу агентських пунктів прийому-видачі відправлень на території України. Володіє найбільшим серед експрес-перевізників власним флотом транспорту, який нині становить понад 300 одиниць, а понад 500 одиниць транспорту виконує доставку за контрактом.

Основна продукція/послуги компанії: доставка відправлень між відділеннями («склад-склад»); доставка відправлень від Замовника «до дверей» Одержувача («від дверей до дверей»); адресна розсилка кореспонденції (рахунків, договорів, періодичних видань, POS матеріалів) у поштову скриньку чи безпосередньо «до рук» Одержувача; доставка товарів дистанційної торгівлі (інтернет-магазинів, телемагазинів, компаній, що торгують за каталогом, MLM-компаній).

